

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE ADMINISTRATIEVE RECHTSMAGHTEN INZAKE WERKLOOSHEID

Van de hand van de Heer H. Lenaerts, Substituut bij de Raad van State, verscheen in het R.W. van 11 Maart 1951 een studie over de administratieve rechtbanken inzake werkloosheid en ziekteverzekering.

In zijn zeer gedocumenteerde uiteenzetting heeft de auteur vooral het juridictioneel karakter der vernoemde administratieve instellingen onderzocht.

De onderhavige lijnen hebben tot doel de oprichting en werking dezer vermelde rechtbanken bijzonder inzake werkloosheid nader te belichten en er een kritisch overzicht van te geven.

I. Oprichting der Administratieve Rechtbanken inzake werkloosheid.

De Besluitwet van 28 December 1944 houdende oprichting der Maatschappelijke Zekerheid der Arbeiders voorziet in haar art. 7 de oprichting van een Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen in vervanging van het regime dat bestond vóór en tijdens de oorlog.

Benevens de administratieve taken opgedragen aan het Steunfonds voorziet art. 7 dat de Koning de macht heeft penale sancties te voorzien voor de overtreding der reglementering inzake werkloosheid. Het maakt geen melding van de oprichting van juridictionele colleges.

In uitvoering van deze beschikkingen werd het Besluit van de Regent van 26 Mei 1945 getroffen. Het organiseert het Voorlopig Steunfonds voor Onvrijwillige Werklozen en voorziet in zijn artikeen 98 tot 102 een reeks administratieve sancties, toepasselijk op de werklozen die de heersende reglementering overtreden.

Art. 103 geeft aan de Directeurs der Gewestelijke Bureau's van het Steunfonds de bevoegdheid deze sancties uit te spreken. De artikelen 112 en volgende voorzien de inrichting der Klachtencommissies en art. 130 richt de Commissie van Beroep in.

Wij stellen dus vast dat deze rechtsprekende functies en colleges opgericht zijn bij wijze van beschikking der Uitvoerende Macht.

Art. 7 der Besluitwet van 28.12.1944 werd gewijzigd door art. 3 der wet van 14 Juli 1951 (1).

Het Voorlopig Steunfonds wordt omgevormd in Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid. De inrichting ervan wordt aan de Koning opgedragen. De bevoegdheid van de Koning tot het treffen van

straffen wordt uitgebreid, doch evenmin als in het oorspronkelijk art. 7 der Besluitwet van 28.12.1944, wordt aan de Koning de macht verleend administratieve rechtbanken op te richten.

Het K.B. van 13 December 1951 (2) dat het Besluit van de Regent van 26.5.45 wijzigt, raakt niet aan de bepalingen betreffende de oprichting der juridictionele colleges noch aan art. 103 dat aan de Directeur van het Gewestelijk Bureau rechtsprekende bevoegdheid toekent.

Wij stellen dus vast dat de Rechtbanken inzake Werkloosheid opgericht zijn in overtreding van art. 94 der Grondwet dat enkel aan de Wetgevende Macht de bevoegdheid toekent juridictionele colleges op te richten.

De oprichting ervan in de schoot van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid bij eenvoudige beschikking der Uitvoerende Macht, is een flagrante machtsoverschrijding vallende onder de toepassing van art. 9 der wet van 23.12.1946, houdende oprichting van de Raad van State.

Deze laatste had reeds de gelegenheid zich uit te spreken over een verhaal gesteund op de overtreding van art. 94 der Grondwet inzake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit. Het gevolg was dat de vernietiging uitgesproken werd van de beschikking van het Regentsbesluit van 21.3.1949 dat aan de belanghebbenden het verhaal bij de gewone rechtbanken ontzegde, op grond van het feit dat de Besluitwet van 28.12.1944 niet de oprichting van juridictionele commissies voorzien had (3).

Verscheidene verhalen zijn ingediend bij de Raad van State gesteund op de overtreding van art. 94 der Grondwet, tegen beslissingen van de Commissie van Beroep zetelend in de schoot van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Het is dus waarschijnlijk dat eerlang de Raad van State de juridictionele colleges inzake werkloosheid ongrondwettelijk zal verklaren en de desbetreffende beschikkingen van het Regentsbesluit van 26.5.45 zullen vernietigd worden.

II. Werking.

De geschillen betreffende de werkloosheidsvergoedingen, de sancties, voorzien door het Besluit van 26.5.45, kunnen het voorwerp uitmaken van een dubbel verhaal.

1. In eerste aanleg worden zij getroffen door de Directeur van het Gewestelijk Bureau van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid in uitvoering van art. 103.

Deze ambtenaar heeft aldus een dubbele hoedanigheid.

Administratief en disciplinair hangt hij af van de Directeur-generaal van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid te Brussel en dient hij deze instructies uit te voeren. In de uitoefening zijner juridictionele functie oordeelt hij, mutatis mutandis, als alleen-zetelend rechter en wordt zijn beslissing definitief zo er geen beroep tegen ingesteld is binnen de 30 dagen na de betekening.

De Directeur mag zijn beslissing slechts treffen nadat de belanghebbende behoorlijk opgeroepen, en al dan niet bijgestaan door een raadsman, gehoord is geworden in zijn middelen.

Ten slotte dient de beslissing gemotiveerd te zijn.

Wij vinden hier dus verscheidene kenmerken der rechtsprekende functie waarover de Heer Lenaerts in zijn studie uitweidt en het lijkt onbetwistbaar dat de Directeur van het Gewestelijk Bureau in de uitoefening zijner juridictionele functie een administratieve rechtbank in eerste aanleg uitmaakt.

2. Art. 122 van het Besluit van 26.5.45 richt het beroep in tegen de beslissing van de Directeur van het Gewestelijk Bureau.

Het zijn de Klachtencommissies opgericht door art. 112 van vermeld Besluit die in beroep uitspraak doen (art. 113).

Art. 114 belast de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg met het vaststellen van de zetel en de bevoegdheid *ratione loci* der Klachtencommissies.

Er bestaan aldus 32 Klachtencommissies in België, hetzij 1 per Gewestelijk Bureau van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid, alsmede 1 te Eupen.

De Klachtencommissies worden voorgezeten door een magistraat, een Doctor in de Rechten of een ambtenaar, die niet noodzakelijk Doctor in de Rechten moet zijn (art. 115).

In de praktijk nochtans worden de Klachtencommissies voorgezeten of door een magistraat in de Rechtbank van 1ste Aanleg of door de plaatselijke Vrederechter.

De procedure gevolgd voor de Klachtencommissie kan zoals de Heer Lenaerts het opmerkt beschouwd worden als gevende voldoende waarborgen ter vrijwaring der rechten der verdediging.

De betrokkene heeft o.a. het recht er zijn verdediging voor te dragen en zich desnoods te doen bijstaan door een raadsman.

3. Tegen de beslissing der Klachtencommissie kan nog verhaal worden uitgeoefend bij de Commissie van Beroep, zetelend te Brussel.

Zij is opgericht door art. 130 van het Organiek Besluit van 26.5.45.

Hare bevoegdheid is beperkt. Bij analogie met de bevoegdheid van het Hof van Verbreking is de Commissie van Beroep enkel bevoegd voor de wets- en reglementeringsovertredingen. Zij spreekt niet uit over de grond der zaak behoudens wanneer zij om reden van wetsovertreding een beslissing der Klachtencommissie vernietigt.

De Commissie van Beroep is voorgezeten door een Ere-Kamervoorzitter bij het Hof van Beroep te Brussel en de twee plaatsvervangende Voorzitters zijn beiden raadsheren bij dit Hof.

De procedure gevolgd voor de Commissie van Be-

roep vertoont een werkelijk verschil met deze inachtgenomen voor de Klachtencommissies. Zij statueert enkel op stukken en noch belanghebbende noch zijn raadsman mogen de debatten bijwonen.

4. De oprichting van de Raad van State heeft de mogelijkheid met zich gebracht tegen de beslissingen van de Commissies van Beroep een verhaal in te dienen bij de Sectie Administratie van dit hoog College.

Er bestaat aldus een dubbel verhaal over de interpretatie der reglementering inzake werkloosheid hetgeen als abnormaal kan betiteld worden.

Beide colleges zijn onbevoegd ten gronde uitspraak te doen (4), en het gebeurt vaak dat de Raad van State de beslissingen der Commissie van Beroep vernietigt op grond van de verkeerde interpretatie der bepalingen van de werkloosheidsreglementering. Daar de Commissie van Beroep precies ingericht werd om de juiste interpretatie te verzekeren, ligt het voor de hand dat een wijziging noodzakelijk is.

* * *

Het is niet alleen de oprichting van de Raad van State die het probleem der Commissie van Beroep heeft gesteld.

Een nauwkeurig onderzoek van de samenstelling dezer commissie, van haar werkwijze en van de door haar gehuldigde rechtsregels doet ons besluiten dat ofwel deze commissie eenvoudig dient afgeschaft te worden ofwel haar statuut totaal dient gewijzigd.

Wij verwerpen a priori de idee van de afschaffing om een dubbele reden:

1) Het is niet wenselijk gevallen behandeld in beroep door de Klachtencommissies rechtstreeks onderhevig te maken aan de controle van de Raad van State.

Zeer vaak worden de gevallen behandeld voor de Klachtencommissies, in begrijpende zin beslecht, en wordt in ruime mate rekening gehouden met het bij uitstek sociaal karakter dezer zaken.

Deze beslissingen in eenmaal onderwerpen aan het critisch zuiver juridisch onderzoek van de Raad van State, zou sociaal niet doelmatig zijn.

2) De afschaffing zou een onmiddellijke storing te weeg brengen in de normale gang van de Raad van State.

De Klachtencommissies behandelden in 1951 21.573 gevallen waarvan er 5.286 aan de Commissie van Beroep werden onderworpen.

Een dergelijk aantal zaken toevoegen aan de reeds zwaar beladen rol van de Raad van State zou als onmiddellijk resultaat hebben dat de toestand van vele werklozen zeer lang in de onzekerheid zou blijven. Dergelijke onzekerheid en de eruit vloeiende onstabielheid kunnen uit sociaal oogpunt niet verantwoord worden. Het is trouwens ter vermijding hiervan dat de wetgever in art. 145 van het Regentsbesluit van 26.5.45 voorzien heeft dat de Commissie van Beroep dient uitspraak te doen binnen de 30 dagen van het inleiden van het beroep en dat de artikels 138 en 142 aan de Voorzitter der Commissie de macht verlenen enerzijds een tweede kamer op te richten om de in art. 145 voorziene termijn te kunnen eerbiedigen en anderzijds de Commissie bijeen te roepen zo dikwijls als hij het nodig acht.

In de praktijk werd deze 2de kamer nooit opgericht doch de Commissie heeft steeds getracht de zaken zo snel mogelijk af te handelen, zij het dan niet in de perken gesteld door art. 145.

De oplossing moet gezocht worden in een hervorming van de Commissie van Beroep. Deze hervorming

moet zowel de samenstelling der commissie omvatten als hare bevoegdheid.

A. Samenstelling.

Naar luid art. 131 van het Regentsbesluit van 26.5.1945 is de commissie samengesteld uit een voorzitter en 8 leden, waarvan 4 de patronale organisaties vertegenwoordigen en de 4 andere de werknemersverenigingen.

Deze paritaire samenstelling is tot in hare uiterste konsekventies doorgedreven. Art. 136 van het Regentsbesluit van 26.5.45 voorziet dat de patronale leden en de afgevaardigden der werknemersorganisaties steeds in gelijk aantal moeten zijn.

Enkel de Voorzitter der Commissie is Doctor in de rechten. Geen enkele bepaling van het Besluit van 26.5.45 voorziet dat een der leden der commissie Doctor in de Rechten moet zijn.

Enerzijds heeft deze commissie enkel de bevoegdheid in rechte te oordelen en anderzijds zien we dat om het recht te spreken geen enkel lid jurist moet zijn.

Het vaak aangehaalde argument dat deze commissie in sociale aangelegenheden uitspraak doet en hiervoor geen rechtskennis vereist is, weerstaat geen oogblik aan een meer diepgaand onderzoek.

Het mag waar zijn dat het sociale recht zeer snel evolueert en zich voortdurend aan de maatschappelijke toestanden aanpast, dat het niet kan gevat worden in het enge keurslijf van een verouderd wetboek van procesrecht, het neemt niet weg dat het sociale recht, zowel als het burgerlijke en het handelsrecht, slechts een onderdeel is van het recht in het algemeen en dat de grote rechtsregels zowel als de algemene principes der interpretatie van de teksten erop toepasselijk zijn en zo men niet in het arbitraire wil vallen, de toepassing ervan zelfs onmisbaar is.

Het is anderzijds algemeen aangenomen door de rechtsleer en de jurisprudentie dat de administratieve rechtsmachten ten zelfden titel als de gewone Hoven en Rechtbanken gebonden zijn door art. 107 der Grondwet en de wettelijkheid dienen te onderzoeken van de algemene reglementen en besluiten waarvan hun de toepassing gevraagd wordt (5).

Men kan zich bezwaarlijk voorstellen dat een college van niet-juristen deze bij uitstek rechtskundige kwestie zou oplossen. Het zal dan ook geen verwondering baren te vernemen dat de Commissie van Beroep beslist heeft dat zij niet gebonden is door art. 107 der Grondwet.

De werknemersorganisaties hebben tot hun leed moeten vaststellen dat de Commissie van Beroep door de wijze waarop zij recht spreekt in feite een zeer repressieve instelling is en dat in haar beslissingen de meest elementaire rechtsbeginselen over het hoofd gezien worden.

Er ligt in de ontwikkeling van het sociale recht een oneindig arbeidsveld waar vele Doctors in de Rechten en advocaten zeer nuttige arbeid kunnen verrichten. De vakverenigingen zouden er alle heil bij hebben hun staf van juristen uit te breiden en onder hen de beste uit te kiezen om te zetelen in de schoot der administratieve rechtsmachten. Talloze wetsovertredingen zouden vermeden worden en de waarborgen voor een juiste toepassing der werklozenreglementering zouden merkbaar vergroten.

Het is echter niet alleen in haar leden dat de Commissie van Beroep dient gewijzigd.

Art. 133 van het Regentsbesluit van 26.5.45 bepaalt dat in de Commissie van Beroep ook een regeringscommissaris met raadgevende stem zetelt.

Art. 137 delegeert insgelijks de Directeur-generaal van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid of zijn afgevaardigde met raadgevende stem in de schoot der Commissie van Beroep.

Wanneer we hoger gezien hebben dat de Commissie enkel op stukken oordeelt en de belanghebbende noch zijn raadsman mogen verschijnen, dan moeten we vaststellen dat wat betreft de functie van Openbaar Ministerie het Regentsbesluit van 26.5.45 voor een flinke vertegenwoordiging gezorgd heeft.

De functie van de regeringscommissaris rechtvaardigt zich in gene mate.

Aan de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling werd de zorg opgedragen te waken over de uitvoering van de werkloosheidsreglementering (6). Het logische gevolg hiervan is dat de Directeur-generaal of zijn afgevaardigde met raadgevende stem zitting heeft in de Commissie van Beroep. Deze functie wordt steeds waargenomen, hetzij door de Directeur-generaal, Doctor in de Rechten, zelf, hetzij door een gespecialiseerd jurist, ambtenaar van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid. Hij is er mee belast na te gaan dat de Commissie de inzichten van de Administratie juist interpreteert en de werkloosheidsreglementering een nauwkeurige toepassing krijgt.

Waarom dan nog een regeringscommissaris, waarvan sommige adviezen de neiging vertonen een rekvisitorium te willen uitmaken en zij o.m. vorderen dat een aan de Commissie voorgelegde beslissing ener Klachtencommissie zou vernietigd worden om een dubbele reden: schending van de reglementering voorzien door het Besluit van 26.5.45 en schending van de jurisprudentie der Commissie van Beroep?

Deze functie van regeringscommissaris is doelloos en haar afschaffing kan er enkel toe bijdragen dat de werking der Commissie van Beroep meer deze van de gewone rechtbanken zou benaderen.

B. Bevoegdheid.

Wij kunnen uit het voorafgaande de gevolgtrekking afleiden dat de bevoegdheid van de Commissie van Beroep, in stede van ingekort te worden, dient uitgebreid.

Zelfs als zij omgevormd wordt tot een college van juristen dan is het nog overbodig haar bevoegdheid te beperken tot de enkele juridische controle der beslissingen van de Klachtencommissie.

Door ten gronde te kunnen oordelen zou de Commissie van Beroep een heilzame eenheid kunnen verzekeren in de jurisprudentie der onderscheidene Klachtencommissies. Aan de Raad van State zou aldus exclusief de rol toekomen die aan dit hoog College opgedragen werd door de wet van 23.12.1946: het onderzoek der wettelijkheid der administratieve beslissing.

De gebeurlijke aangroei van het aantal zaken voor de Commissie van Beroep kan gemakkelijk opgeslorpt worden door de oprichting der tweede kamer waarvan sprake in art. 138 van het Regentsbesluit van 26.5.45.

Deze regeling zou het voordeel hebben de eenheid van jurisprudentie te kunnen handhaven in tegenstrijd met het vóór de oorlog bestaande stelsel van één Commissie van Beroep per provincie.

* * *

Besluit.

De hervorming der juridictionele commissies bestaande in de schoot van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid dringt zich ten sterkste op. Deze hervorming dient op algemeen plan te geschieden.

Te veel grondregels van het recht, te veel vaststaande rechtsprincipes worden door de administratieve rechtsmachten overtreden opdat de wetgever niet de zaak zou ter harte trekken.

Het zou de Belgische rechtstraditie eer aan doen dat eindelijk in de sector der administratieve rechtsmachten, in de procedure en in de samenstelling zijner onderscheidene commissies eenheid zou gebracht worden, daar waar thans de meest uiteenlopende regels bestaan (7).

A. D.

(1) Staatsblad 16.12.51.

(2) Idem.

(3) Arrest van de Raad van State d.d. 6 Juli 1951, Staatsblad 22.8.1951.

(4) J. Stassen, Esquisse d'une Etude des Commissions Administratives dans le Contentieux Administratif belge. — Recueil de jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat. 1952, n° 1.

(5) Verbreking 12.3.42 en besluiten van de heer Advocaat-generaal Hayoit de Termicourt. Arresten van het Hof van Verbreking 1942 p. 23 en vlg. Giron: Le droit administratif de la Belgique. 2° éd. T.I. n° 207. Wigny: Principes généraux du droit administratif belge (p. 187).

(6) Besluitwet 28.XII.1944, art. 7, gewijzigd door de wet van 14.7.1951. K.B. 26.5.45, gewijzigd K.B. 13.XII.1951.

(7) J. Stassen, Esquisse d'une Etude des Commissions Administratives dans le Contentieux administratif belge in Recueil de jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat 1952, n° 1. — J. Lespès, Les Juridictions Administratives in Revue de l'Administration 1935, p. 197. — A. Louis, Nota in Recueil de jurisprudence du Droit Adm. et du Conseil d'Etat 1948, n° 1.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 6 October 1952.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Van Beirs.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Strafvordering. — Het Hof van Verbreking vermag niet acht te slaan op processen-verbaal van terechtzittingen, welke eerst na de overmaking der stukken van de procedure zijn opgemaakt. — Niet blijken uit het bestreden arrest noch uit de processtukken van de openbaarheid van de terechtzittingen, waarop het Hof van Beroep de zaak behandeld heeft. — Schending van de artikelen 96 en 97 der Grondwet.

Zo de wet geen termijn bepaalt, binnen dewelke de processen-verbaal der terechtzitting van de Strafrechter moeten worden opgemaakt, blijkt toch uit de artikelen 422 tot 425 Sv. dat het Hof, voor hetwelk een voorziening in cassatie is aanhangig gemaakt, geen acht vermag te slaan op processen-verbaal van terechtzittingen, welke eerst na overmaking der stukken van de procedure zijn opgemaakt.

In onderhavig geval blijkt noch uit het bestreden arrest, noch uit enig ander processtuk, waarmede het Hof rekening kan houden, dat de terechtzittingen, waarop het Hof van Beroep de zaak heeft behandeld, openbaar zijn geweest of het Hof van Beroep de sluiting der deuren wettelijk heeft uitgesproken.

Het bestreden arrest heeft derhalve de artikelen 96 en 97 der Grondwet geschonden.

Courier t/ Pelzer.

Gelet op het bestreden arrest de 17e Januari 1952 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het enig middel: schending van de artikelen 96 en 97 der Grondwet, 10 der wet van 1 Mei 1849 op de rechtbanken van eenvoudige en van correctionele politie, 189, 190, 211 en 423 van het Wetboek van Strafvordering, doordat niet vast is komen te staan dat de bestreden beslissing gewezen zou zijn op een rechtspleging, tijdens dewelke de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen nageleefd werden, daar de overeenkomstig voormeld artikel 423 overgemaakte stukken de processen-ver-

baal niet begrijpen van de terechtzittingen gewijd aan het onderzoek van de zaak door het Hof van Beroep, en daar het Hof van Verbreking de stukken niet in aanmerking mag nemen, die naderhand bij het dossier gevoegd werden om als processen-verbaal te dienen en welke daarin niet beruisten, toen de rechte over de grond uitspraak hebben gedaan:

Overwegende dat vaststaat dat het dossier van de aan het Hof onderworpen procedure bij de overmaking van de processtukken voorgeschreven bij artikelen 423 en 424 van het Wetboek van Strafvordering, de processen-verbaal niet bevatte van de terechtzittingen welke het Hof van Beroep aan het berechten van de zaak heeft gewijd;

Overwegende dat de naderhand verrichte toevoeging van deze stukken, welke de datum niet vermelden van hun opmaking, het Hof niet in de mogelijkheid stelt na te gaan of zij opgesteld zijn vóór de overmaking van het dossier;

Overwegende dat, indien de wet geen termijn bepaalt, binnen welke de processen-verbaal der terechtzitting van de strafgerechten dienen te worden opgemaakt, uit de artikelen 422 tot 425 van het Wetboek van Strafvordering blijkt dat het Hof, vóór hetwelk een voorziening is aanhangig gemaakt, geen acht vermag te slaan op processen-verbaal van terechtzittingen welke eerst na de overmaking der stukken van de procedure opgemaakt zijn;

Overwegende dat noch uit het bestreden arrest noch uit enig ander processtuk, waarop het Hof acht kan slaan, blijkt dat de terechtzittingen, tijdens dewelke het Hof van Beroep de zaak heeft behandeld, openbaar zouden geweest zijn of dat het Hof van Beroep de sluiting der deuren wettelijk zou uitgesproken hebben;

Dat het bestreden arrest dientengevolge de artikelen 96 en 97 der Grondwet heeft geschonden;

En overwegende dat de verbreking van de beslissing gewezen op de publieke vordering de verbreking met zich brengt van de op de vordering van de burgerlijke partij uitgesproken veroordeling;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, behalve voor zoveel het aanlegger vrijspreekt van de telastlegging van gebruik van een vals stuk;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat

melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de alzoo beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 13 November 1952.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Belastingen. — Onrechtstreekse Gemeentetaxe. — Terugvordering na betaling uitgesloten bij de Wet van 29 April 1819.

De beginselen van het burgerlijk recht zijn van toepassing in zake belastingen, doch slechts voor zover de belastingwetten er niet van afwijken, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend. Krachtens artikel 138 Gemeentewet geschiedt de invordering van bij een geldige verordening gevestigde onrechtstreekse gemeentetaxe overeenkomstig de wet van 29 April 1819; geen enkele bepaling dezer wet kent enig beroep toe aan de belastingplichtige, nadat hij een zodanige gemeentetaxe vrijwillig betaald heeft.

Zowel uit de titel en de aanhef van voormelde wet als uit haar stelsel blijkt dat de wetgever op bijzondere wijze het beroep van de belastingplichtige tegen de heffing van bedoelde taxe heeft geregeld; bovendien heeft de wet bepaald dat de belastingplichtige zijn rechten voor de bevoegde rechter kan doen gelden vooraleer hij de gevorderde taxe moet betalen.

De belastingplichtige, die de taxe betaald heeft zonder gebruik te maken van zijn recht om vooraf zijn schuld vóór de Rechter te betwisten, is dus niet gerechtigd het volgens hem onverschuldigd betaalde bedrag terug te vorderen; blijkens het bovenstaande kan hij geen beroep doen op de artikelen 1235 en 1376 B. W.

De stad Antwerpen t/ Van Boom.

Gelet op het bestreden vonnis op 24 Januari 1951 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, beslissende in hoger beroep;

Over het eerste middel: schending van artikel 138 der gemeentewet van 30 Maart 1836, der artikelen 1, 4, 5 en 7 der wet van 29 April 1819, houdende zekere bepalingen om de invordering der gemeentelijke belastingen op afdoende wijze te verzekeren, der artikelen 1235, 1376 en 1377 van het Burgerlijk Wetboek, en der artikelen 1 en 4 van het reglement op de taxen der stad Antwerpen van 30 October 1948, op 29 April 1949 gewijzigd, instellende een leurrecht,

doordat het bestreden vonnis de vordering onvankelijk verklaart van verweerder tot teruggave der onrechtstreekse gemeentelijke taxen, door hem vrijwillig betaald vóór elk dwangbevel of dagvaarding der stad, in toepassing van voornoemd reglement op de taxen, vordering die uitsluitend gegrond was op het feit dat de door hem uitgeoefende activiteit niet viel onder de toepassing van voormeld reglement,

zulks terwijl geen ander verzet voorzien is door artikel 138 der gemeentewet en voornoemde bepalingen der wet van 29 April 1819 voor de belasting-

plichtige, die zich beschouwt als zijnde ten onrechte belast door een onrechtstreekse gemeentelijke belasting, dan het verzet tegen een uitgevaardigd dwangbevel of de verdediging tegen de dagvaarding tot betaling betekend door de gemeente, verzet dat hij kan uitoefenen voor de bevoegde Rechtbank zonder vooraf de geëiste sommen te moeten betalen, waaruit volgt dat indien hij vrijwillig de taxe betaald heeft zonder zijn recht te gebruiken om de schuld te betwisten voor het gerecht, de alzo betaalde som definitief door de gemeente verworven is, en de belastingplichtige dan ook niet ontvankelijk is om te betwisten, dat hij ze verschuldigd was en alzo de gedane betaling terug te eisen;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat verweerder aan de stad Antwerpen vrijwillig gemeentetaxen op de leurrecht heeft betaald, dat niet betwist wordt dat deze taxen onrechtstreekse belastingen zijn en dat verweerder terugbetaling vordert van de betaalde taxen, beweerende dat zij niet verschuldigd waren, daar hij geen leurrecht is en dat hij aldus het niet-verschuldigde heeft betaald;

Overwegende dat het bestreden vonnis bij bevestiging van het beroepen vonnis de eis onvankelijk verklaart;

Dat deze beslissing steunt op de beweegredenen dat de wet van 29 April 1819 niet in strijd is met het gemeen recht bepaald bij artikelen 1235 en 1376 van het Burgerlijk Wetboek, daar deze wet noch uitdrukkelijk, noch impliciet de toepassing uitsluit van vermelde artikelen in geval van niet-verschuldigde belastingen;

Overwegende dat de beginselen van het burgerlijk recht toepasselijk zijn in fiscale zaken, doch enkel in zover de fiscale wetten er niet van afwijken;

Dat deze er van kunnen afwijken hetzij op uitdrukkelijke, hetzij op impliciete wijze;

Overwegende dat krachtens artikel 138 der gemeentewet de inning der door een geldig reglement gevestigde onrechtstreekse gemeentetaxen geschiedt overeenkomstig de wet van 29 April 1819;

Overwegende dat geen bepaling van deze wet een beroep van de belastingplichtige voorziet na de vrijwillige betalingen van een bij een geldig reglement gevestigde taxe;

Overwegende, het blijkt zowel uit de titel en de aanhef dezer wet als uit het stelsel van haar tekst, dat de wetgever op bijzondere wijze het beroep tegen de toepassing van bedoelde taxen heeft geregeld; dat hij bovendien heeft bepaald dat de belastingplichtige zijn rechten vóór de bevoegde rechter kon laten gelden vooraleer de gevorderde taxen te moeten betalen;

Waaruit volgt dat, door verweerders vordering onvankelijk te verklaren, om de redenen, welke het opgeeft, het bestreden vonnis de in het middel bedoelde bepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten, daaronder begrepen die van de uitgifte van het bestreden vonnis;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, rechtdoende in hoger beroep;

De kosten begroot op de som van 351 frank jegens

de eisende partij en op de som van 441 frank jegens de verwerende partij.

NOOT: In dezelfde zin als bovenstaand cassatie-arrest: Ketelaer, De Gemeentebelastingen, blz. 111 en Wilkin, Commentaire de la Loi Communale, deel III, blz. 1532. Contra: Brants, Belgische Gemeentewet, n° 707, en Delacroix, Taxes Communales, n° 233.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 1 December 1952.

Zetel: MM. Vranckx, voorzitter-verslaggever, Mast en Buch.

Auditoraat: M. Smolders, auditeur.

Advocaten: Mrs Naudts en Gepts.

1. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Termijnen. (1)
2. Raad van State. — Geschil herstelvergoeding. — Buitengewone schade. (2)

1. *Het verzoekschrift, meer dan zestig dagen na de schriftelijke kennisgeving van de bestreden akte ingediend, is niet ontvankelijk.*
2. *Het vooruitzicht op de verwezenlijking van een winst kan niet dienen als grondslag voor de buitengewone schade in artikel 7, § 1, der wet van 23 December 1946 bedoeld.*

Klessens t/ Burgemeester der gemeente Mol en Gemeente Mol.

Gezien het verzoekschrift d.d. 13 September 1950;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van de beslissing d.d. 12 Juni 1950 van de burgemeester der gemeente Mol, waarbij aan verzoeker de toelating wordt geweigerd danspartijen in te richten te Mol-Gompel ter gelegenheid van de kermis van 18 tot 20 Juni 1950; dat in hetzelfde verzoekschrift verzoeker de Raad van State vraagt een advies te geven betreffende het toekennen van een vergoeding van 15.000 frank wegens de buitengewone schade die voor verzoeker ontstaan is uit boven vermelde bestreden beslissing;

Overwegende dat de bestreden beslissing bij ter post aantekend schrijven d.d. 13 Juni 1950 aan verzoeker werd betekend; dat derhalve het beroep te laat werd ingesteld en niet ontvankelijk is daar de termijnen niet werden geëerbiedigd vastgesteld bij artikel 4 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State;

Overwegende dat verzoeker op 15 Juni 1950 een verzoekschrift om vergoeding wegens buitengewone schade indiende; dat deze aanvraag bij brief d.d. 22 Juni 1950 werd afgewezen; dat verzoeker beweert een buitengewone schade te hebben geleden die zou bestaan in het verlies van de winst, die hij zou hebben verwezenlijkt indien hij de toelating tot het innichten van danspartijen had bekomen;

Overwegende dat het vooruitzicht op de verwezenlijking van een winst niet kan dienen als grondslag voor de buitengewone schade bedoeld bij artikel 7, § 1, van de wet van 23 December 1946,

Wat betreft het beroep tot vernietiging:

BESLUIT:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van verzoeker.

Wat betreft de vraag om advies:

GEEFT HET ADVIES:

De aanvraag om vergoeding wegens buitengewone schade dient verworpen te worden.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 3 Januari 1953.

Voorzitter: M. Scheyvaerts.

Raadsheren: M.M. Van Hal en Paës.

Advocaat-generaal: M. Van der Perren.

Advocaten: Mrs R. Bruneel en De Raedemaeker.

Arbitrage. — Niet blijken van de hoedanigheid, waarin de personen zijn opgetreden, die de zgn. scheidsrechterlijke beslissing hebben gegeven: geen scheidsrechterlijke beslissing. — Beding, waarbij de scheidsrechters ontheven zijn van de inachtneming van de vormen der procedures. — Ontslaat hen niet van de verplichting om de vormen in acht te nemen, die het recht van verdediging raken.

Daar niet blijkt in welke hoedanigheid de personen, die de zgn. scheidsrechterlijke beslissing hebben gegeven, zijn opgetreden en het derhalve onmogelijk is hun bevoegdheid en mitsdien de regelmatigheid der beslissing na te gaan, kan deze niet als een scheidsrechterlijke beslissing aanvaard worden.

Zelfs wanneer de scheidsmannen ontheven zijn van de verplichting om de vormen der procedures in acht te nemen, blijven zij gehouden de vormen in acht te nemen, die het recht van verdediging raken.

S.M. X natie t/ K.

Advies van het Openbaar Ministerie

De 20 Mei 1949 dagvaardde geïntimeerde de S. V. «...natie» tot verzet tegen het bevel tot tenuitvoerlegging verleend door de heer voorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, dd. 19 Januari 1949 van een scheidsrechterlijke beslissing getroffen door de bestuursvergadering der ...natie in dato 30 Augustus 1946, beslissing die aan geïntimeerde een boete oplegde van 100.000 frank wegens gepleegde onregelmatigheden als lid en bestuurslid dezer natie.

De dagvaarding was gesteund op de volgende bevestigingen:

«Aangezien deze beslissing nietig is en van geen waarde en ten minste dient vernietigd te worden, omdat een privaat organisme de macht niet heeft een boete op te leggen daar op het ogenblik dat deze boete werd opgelegd verzoeker sinds maanden geen deel meer uitmaakte van de natie, dat er aldus geen scheidsrechterlijke overeenkomst gesloten werd, noch geldig kon gesloten worden, tussen partijen, — dat in alle geval zulke overeenkomst niet meer zou bestaan op 30 Augustus 1946, — dat het reglement der natie zulke hoge boete niet voorziet, — dat verzoeker niet gehoord werd noch uitgenodigd om zijn verdediging voor te brengen en er aldus geen rechtsgeding tussen partijen bestaat, heeft, — dat

» de redenen van de beslissing geen veroordeling kunnen ten gevolge hebben. »

De S. V. «...natie» werd gesticht bij akte verleden voor notaris Lauwers op 16 Juli 1891 (bijlage van het Belgisch Staatsblad van 2 Augustus 1891).

De statuten bepalen o.m. het volgende :

« Artikel 21. — Een reglement door de leden der maatschappij in algemene vergadering op te stellen zal de verdere rechten en plichten der deelenoten aanduiden, alsook de boeten en straffen waaraan zij zullen onderworpen zijn in geval van overtreding.

» Artikel 22. — Voor het beoordelen der overtredingen en toepassen van boeten en straffen zal er een commissie gevormd worden van negen leden, waarvan de vier leden van het bestuur zullen deel uitmaken. De vijf andere leden der commissie zullen door de algemene vergadering gekozen worden bij meerderheid van stemmen. »

In uitvoering van artikel 21 dezer statuten bepaalt artikel 5 van het reglement aangenomen ter kamervergadering van 22 September 1917 :

« Voor de overtredingen niet voorzien in tegenwoordig reglement die schade aan de maatschappij zullen veroorzaken of de faam der natie zouden knaken, zullen de leden van het bestuur, samen of afzonderlijk het recht hebben boeten toe te passen tot het bedrag van fr. 10,— per geval. Indien nochtans de overtredingen zwaardere straffen zouden eisen, zullen de scheidsrechters samen met het bestuur (volgens voorschrift van artikel 22 van onze maatschappelijke akte) over de zaak beslissen. Gemelde scheidsrechters zijn van alle rechterlijke pleegvoeren ontslagen, hun vonnis zal beslissend zijn, dus niet onderhevig aan verzet, beroep, verbreking of aan elk vernietigingsmiddel, welke ook de redenen zijn mogen welke hiertoe aanleiding zouden kunnen geven. »

Blijkbaar is het verzet van geïntimeerde gesteund op artikel 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, luidend als volgt :

« Het zal niet nodig zijn zich in beroep noch in request civiel te voorzien in de volgende gevallen :

- » 1) Indien het vonnis (van het scheidsgerecht) verleend werd zonder compromis of buiten de termen van het compromis;
- » 2) Indien het gewezen werd op een nietig of vervallen compromis.

.....

» In al deze gevallen zullen de partijen zich voorzien bij wijze van verzet tegen het bevel tot tenuitvoerlegging voor de rechtbank, die het zal verleend hebben en zullen zij de nietigheid aanvragen van de akte bestempeld scheidsrechterlijk vonnis. »

De grond der zaak is aan het oordeel van uw Hof niet onderworpen.

De leden der natie hebben door hun toetreding tot de maatschappij van elke rechterlijke voorziening afstand gedaan, ingevolge artikel 5 van het reglement van 22 September 1917.

Welnu, de clause van een compromis, ingevolge dewelke partijen afzien van elke voorziening voor de Rechtbanken impliceert het inzicht de te wijzen beslissingen als souverain gevonnist te aanvaarden. (Beroepshof, Brussel, 18 Mei 1867, Pas. 1867, II, 314.)

De op voorhand gedane afstand van de vordering tot nietigheid gesteund op artikel 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering is echter nietig, want wanneer de scheidsrechters zich niet gedragen naar de voorschriften van dit artikel, worden beslissingen die van hen uitgaan ten onrechte als scheids-

rechterlijke beslissing bestempeld. Zij zijn aangetast van een volstrekte nietigheid, die noch het uitvoeringsbevel van de voorzitter noch de toestemming der partijen dekken kan.

Doch eens de beslissing verleend kunnen de partijen afzien van het recht er de nietigheid van te vragen.

(Répert. pr. dr. belge v° Arbitrage n° 557, 558 en 559.) Anderzijds is de opsomming, die gedaan wordt in artikel 1028 voornoemd limitatief.

Het is niet toegelaten verzet te doen tegen het executatiebevel om andere redenen dan die opgesomd in artikel 1028.

Dit verzet is niet alleen een buitengewoon, doch tevens een uitzonderlijk rechtsmiddel.

De andere rechtsmiddelen moeten, op straffe van verval, in een tamelijk beperkte termijn uitgeoefend worden. Alleen voor het verzet tot nietigheid voorzien bij artikel 1028 wordt geen termijn bepaald.

Het beroep schorst de voorlopige tenuitvoerlegging niet; het request civiel en de voorziening in verbreking beletten zelfs de gewone tenuitvoerlegging niet.

Daarentegen schorst de actie van artikel 1028 alle gewone en voorlopige uitvoering.

Zonder de vereniging van al de vereiste voorwaarden, zijn de scheidsrechters geen rechters meer, doch eenvoudige enkelingen. Hun beslissing heeft dus geen de minste uitvoerende kracht of indien het bevel van de voorzitter haar deze tijdelijk toegekend heeft verliest zij deze zodra het gebrek vastgesteld werd.

Om deze redenen wordt alle tenuitvoerlegging in al de gevallen voorzien bij artikel 1028 geschorst.

Dienvolgens kan de nietigheid wegens andere gebreken — nl. gebreken in de vorm — waarvan de scheidsrechterlijke beslissingen aangetast zijn, slechts door middel van request civiel aangevraagd worden (Zie Chauveau sur Carré, art. 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, n°s 3386 en 3386 bis; Garsonnet en Cézard Bru t. 8, n° 320; Bernard : L'arbitrage volontaire en droit privé, n° 611 B.)

Eerste grief.

Hoewel dit middel niet in de inleidende dagvaarding aangehaald wordt, voert geïntimeerde in zijn conclusiën in eerste aanleg en voor het Hof van beroep aan dat de beslissing dd. 30 Augustus 1946, waarvoor bevel tot tenuitvoerlegging verleend werd, in werkelijkheid geen scheidsrechterlijke beslissing is, doch een beslissing der bestuursvergadering.

Naar luid van artikel 22 der statuten moet voor het beoordelen der overtredingen en toepassing van boeten en straffen een commissie gevormd worden van negen leden, waarvan de vier leden van het bestuur zullen deel uitmaken. De vijf andere leden der commissie zullen door de algemene vergadering verkozen worden bij meerderheid van stemmen.

Er heerst nopens het punt of de onderhavige beslissing werkelijk van een scheidsrechterlijke commissie uitgaat de grootste verwarring in de stukken der procedure.

Het bevel van de heer voorzitter der rechtbank luidt : «... heeft de volgende scheidsrechterlijke beslissing uitvoerbaar verklaard...»

Daarna : «akte van nederlegging; een scheidsrechterlijke beslissing... opgesteld tijdens de bestuursvergadering»;

Ten slotte : «verklaren uitvoerbaar de beslissing genomen door de bestuursvergadering...»

Zie eveneens : proces-verbaal der bestuursvergadering van 20 Oktober 1945 : « Verdere straffen door het reglement voorzien worden voorlopig in beraad gehouden... »;

proces-verbaal der *bestuursvergadering* van 30 Augustus 1946: «werd na rijp overleg besloten aan K. een boete op te leggen van 100.000 fr.».

Men mag zich dus afvragen: Is het een beslissing der bestuursvergadering of een beslissing der scheidsrechterlijke commissie, die uitvoerbaar verklaard werd?

Weliswaar draagt het exemplaar, dat ter griffie neergelegd werd, de gelegaliseerde handtekeningen van negen personen.

Vermoedelijk gaat het hier om de vier leden van het bestuur en de vijf leden door de algemene vergadering verkozen, die gezamenlijk de scheidsrechterlijke commissie uitmaken.

Doch men vraagt zich vruchteloos af welke de leden van het bestuur en welke de leden door de algemene vergadering aangeduid zijn.

Zijn de ene werkelijk bestuursleden, de andere scheidsrechters door de algemene vergadering verkozen?

Nergens is in het dossier der natie enig bewijs te vinden van de samenstelling van het bestuur dezer samenwerkende vennootschap op het ogenblik dat de scheidsrechterlijke beslissing getroffen werd.

Wij zoeken ook tevergeefs naar de beraadslaging der algemene vergadering, waarbij de vijf overige leden bij meerderheid van stemmen verkozen werden.

Wij weten niet eens of deze algemene vergadering heeft plaats gehad. Zo ja, op welke datum?

Er wordt dus niet het minste bewijs geleverd dat we hier werkelijk staan tegenover een beslissing der scheidsrechterlijke commissie regelmatig samengesteld overeenkomstig artikel 22 der statuten van 16 Juli 1891 en artikel 5 van het reglement van 22 September 1917.

Uit het verslag der zitting van 30 Augustus 1946, zoals het medegedeeld werd aan geïntimeerde, moet overigens worden afgeleid dat de bestuursvergadering de boete van 100.000 frank heeft toegepast en niet de scheidsrechterlijke commissie.

Het verzet tegen het exequaturbevel van de heer voorzitter der rechtbank van eerste aanleg werpt als 't ware een praedjudicieel geschilpunt op: bestaat er een scheidsrechterlijke beslissing? (Répert. prat. dr. belge v° Arbitrage n° 555; Bernard: L'arbitrage volontaire en droit privé n° 609.)

Indien, inderdaad, de zeggende scheidsrechterlijke commissie niet samengesteld was volgens de voorschriften van het compromis, dan wordt de beslissing ten onrechte als scheidsrechterlijke beslissing bestempeld, dan is zij aangetast van een radicale nietigheid, die noch het uitvoeringsbevel van de voorzitter, noch de toestemming der partijen dekken kan. (Rép. pr. dr. belge, v°, Arbitrage, n° 557.)

De zogenaamde scheidsrechters zijn in dit geval, geen rechters, doch eenvoudige enkelingen. Hun beslissing heeft geen de minste uitvoerende kracht of, indien het exequaturbevel van de heer voorzitter haar deze tijdelijk toegekend heeft, verliest zij deze, zodra het gebrek aan hoedanigheid der scheidsrechters vastgesteld is. (Chauveau sur Carré, artikel 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, n° 3386.)

Daar het ter zake niet bewezen is dat vier van de beweerde scheidsrechters bestuursleden van de S.V. «...natie» zijn en dat de vijf andere leden der commissie door de algemene vergadering bij algemeenschap van stemmen verkozen werden, moeten de negen leden, die hun handtekening onder de litigieuze beslissing hebben geplaatst, beschouwd worden niet als rechters, doch als eenvoudige enkelingen en is hun beslissing van alle uitvoerende kracht ontbloot.

Zal men beweren dat de hierboven ontwikkelde stelling berust op een uitgebreide toepassing van artikel 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, dat op beperkende wijze moet uitgelegd worden?

Overeenkomstig dit artikel kan inderdaad de rechtsvordering tot nietigheid slechts ingesteld worden, indien het vonnis gewezen werd zonder dat er een scheidsrechterlijk contract (compromis) bestaat.

Het bepaalt niet uitdrukkelijk: «indien er geen scheidsrechterlijk vonnis bestaat».

Doch deze laatste voorwaarde is als 't ware een praedjudicieel geschilpunt bij elke vordering tot nietigheid bij wijze van verzet tegen het uitvoeringsbevel van de heer voorzitter der rechtbank van eerste aanleg.

Waar artikel 1028 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering spreekt van «het vonnis» wordt noodzakelijk bedoeld «het scheidsrechterlijk vonnis».

Inderdaad dit artikel bepaalt verder (alineea 7):

«In al deze gevallen... zullen de partijen de nietigheid vragen der akte bestempeld *scheidsrechterlijk vonnis*.»

En het staat in feite de nietigheid toe der akten, die ten onrechte als scheidsrechterlijk vonnis bestempeld werden.

Indien het Hof de voorgestelde reden van nietigheid spruitende uit het feit dat het bestaan ener scheidsrechterlijke beslissing ter zake niet bewezen is, aanvaardt, zijn al de andere gronden van nietigheid door geïntimeerde aangehaald zonder praktisch belang.

Volledigheidshalve neem ik ze toch in ogenschouw.

Tweede grief.

Een privaat organisme heeft de macht niet een boete op te leggen.

Antwoord.

De gedragingen aan geïntimeerde ten laste gelegd waren een tekortkoming aan het contract van vennootschap, dat hij onderschreven had.

Welnu, het is toegelaten een sanctie te bedingen voor niet naleving van een contract.

Het doet niets ter zake of de tekortkoming aan het contract tevens een misdrijf uitmaakt, dat eventueel tot strafrechterlijke vervolgingen vanwege het openbaar ministerie aanleiding geven kan.

Het is immers onbetwistbaar dat één en hetzelfde vergrijp tegelijkertijd tot strafrechterlijke vervolgingen vanwege het openbaar ministerie en tot disciplinaire sancties vanwege de arbeidsonderneming, waaraan belanghebbende verbonden is, aanleiding geven kan.

Beide acties staan volkomen onafhankelijk tegenover elkaar en de ene sluit de andere niet uit.

Derde grief.

Op het ogenblik dat deze boete werd opgelegd maakte verzoeker sinds maanden geen deel meer uit van de natie.

Er kan dus geen scheidsrechterlijke overeenkomst (compromis) meer bestaan op 30 Augustus 1946.

Antwoord.

Artikel 21 der statuten bepaalt:

«Een reglement door de leden der maatschappij in »algemene vergadering op te stellen zal de verdere »rechten en plichten der *deelgenoten* aanduiden, als-

» ook de boeten en straffen, waaraan zij zullen onderworpen zijn in geval van overtreding. »

Welnu de aan geïntimeerde ten laste gelegde feiten waren wel degelijk overtredingen in zijn hoedanigheid van deelgenoot gepleegd.

De scheidsrechterlijke commissie samengesteld overeenkomstig artikelen 22 der statuten en 5 van het reglement van 22 September 1917 was dus werkelijk bevoegd om bedoelde sanctie te treffen.

Vierde grief.

Geïntimeerde werd niet gehoord noch uitgenodigd om zijn verdediging voor te brengen.

Antwoord.

De vervulling van deze pleegvorm blijkt inderdaad niet uit de tekst der beslissing, hoewel zulks uitdrukkelijk wordt vastgesteld in een soortgelijke beslissing bij de bundel van appellante gevoegd, waarin derde personen betrokken waren.

Er dient voorafgaand opgemerkt dat de leden der natie op voorhand hadden afgezien van iedere rechterlijke voorziening: verzet, beroep, verbreking of van elk vernietigingsmiddel, welke ook de redenen zijn mogen welke hiertoe aanleiding zouden kunnen geven. (Artikel 5 van het reglement van 22 September 1917.)

De gevelde beslissing — indien althans bewezen is dat het een scheidsrechterlijke beslissing is — moet derhalve als soeverein gewonnen worden aanvaard. (Beroepshof Brussel, 18 Mei 1867, Pas. 1867, II, 314.)

Anderzijds waren de scheidsrechters ingevolge artikel 5 van het reglement van 22 September 1917 van alle rechterlijke pleegvormen ontslagen.

Weliswaar kunnen partijen geen enkele nietigheid deden, die de openbare orde raakt. (Garsonnet en C  zar Bru, t. VI, n   478 en t. V, n   53 en volgende.)

Aldus kunnen de scheidsrechters niet ontslagen worden van de essenti  le vormen van het scheidsgerecht, bv. die welke het recht van verdediging aanbelangen. (Luik, 12 April 1905, P.P. 1027; Alfred Bernard, n   375 en 387.)

Doch de schending der vormen voorgeschreven op straffe van nietigheid, 't zij voor, 't zij tijdens het vonnis, geeft aanleiding niet tot verzet op grond van artikel 1028, doch tot request civiel overeenkomstig artikel 480, 2   van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. (R  p. pr. dr. belge, v   Requette civile, n   137 en 138; Garsonnet et C  zar Bru, t. 8, n   320; Dalloz : R  pert. alphab  tique, v   Arbitrage n   1314.)

Besluit.

Bevestiging van het vonnis a quo mits wijziging der motieven.

Nietig verklaring op grond van artikel 1028, 1  , van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering genomen door de bestuursvergadering der natie in dato 30 Augustus 1946 ten onrechte als scheidsrechterlijk vonnis bestempeld.

Arrest

Gezien, in regelmatige vorm, de uitgifte van het vonnis op 13 Januari 1950 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Gezien de akte van beroep dd. 8 Mei 1950;

Overwegende dat het beroep tijdig is, bij gebrek aan betekening van het bestreden vonnis, en in de door de wet voorgeschreven vorm werd ingesteld;

Overwegende dat geïntimeerde verzet heeft aangekend tegen een bevel, verleend op 19 Januari 1949 door de Heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, waarbij een beslissing op

30 Augustus 1946 genomen door de bestuursvergadering der ...natie, tegenover geïntimeerde uitvoerbaar werd verklaard, luidens welke beslissing hem een boete werd opgelegd van 100.000 frank;

Overwegende dat geïntimeerde sedert einde October 1945 verplicht was geworden ontslag te nemen als lid der natie, zoals blijkt uit de verslagen der bestuursvergadering dd. 20 en 30 October 1945, en dat belangrijke meningsverschillen tussen partijen waren opgetreden, o.m. nopens de waarde van zijn aandeel, dat uiteindelijk door de natie werd ingekocht;

Overwegende dat de beslissing dd. 30 Augustus 1946 genomen werd op grond der volgende bepalingen der statuten van 16 Juli 1891 :

« Art. 21. — Een reglement door de leden der maatschappij in algemene vergadering op te stellen zal de verdere rechten en plichten der deelgenoten aanduiden, alsook de boeten en straffen waaraan zij zullen onderworpen zijn ingeval van overtreding.

« Art. 22. — Voor het beoordelen der overtredingen en toepassen van boeten en straffen zal er een commissie gevormd worden van negen leden, waarvan de vier leden van het bestuur zullen deel uitmaken. De vijf andere leden der commissie zullen door de algemene vergadering gekozen worden bij meerderheid van stemmen. »

Overwegende dat, in uitvoering van voormeld artikel 21 der statuten, op 22 September 1917 een reglement werd opgesteld, waarvan artikel 5 luidt als volgt :

« Art. 5. — Voor overtredingen niet voorzien in het tegenwoordig reglement, die schade aan de maatschappij zullen veroorzaken of de faam der natie zouden krenken, zullen de leden van het bestuur, samen of afzonderlijk, het recht hebben boeten toe te passen tot het bedrag van 10 frank per geval. Indien nochtans de overtredingen zwaardere straffen zouden eisen zullen de scheidsrechters samen met het bestuur (volgens voorschrift van art. 22 van onze maatschappelijke akte) over de zaak beslissen.

« Gemelde scheidsrechters zijn van alle rechterlijke pleegvormen ontslagen, hun vonnis zal beslissend zijn, dus niet onderhevig aan verzet, beroep, verbreking, of aan welk hoegenaamd vernietigingsmiddel, welke ook de redenen zijn moge welke hiertoe aanleiding zou kunnen geven. »

Overwegende dat niet blijkt dat de zeggende scheidsrechterlijke beslissing zou beantwoorden aan de hierboven bepaalde voorwaarden; dat niet blijkt in welke kwaliteit de negen personen, die deze beslissing zouden genomen hebben, aangenomen zijn en het aldus onmogelijk is hun bevoegdheid en bijgevolg de regelmatigheid der beslissing na te gaan; dat deze in die voorwaarden niet als een scheidsrechterlijke beslissing kan aanvaard worden;

Overwegende daarenboven dat, zo de in het reglement van 22 September 1917 voorziene scheidsrechters ontslagen waren van alle rechterlijke pleegvormen, zij nochtans gehouden waren de pleegvormen te eerbiedigen in verband met het recht van verdediging (R.P. v   arbitrage n   192); dat geïntimeerde, die sedert maanden ontslaggevend was en die veroordeeld werd tot betaling van niet minder dan 100.000 frank, niet gehoord noch zelfs ontboden werd;

dat hij er niet eens van verwittigd werd wie over zijn geval zou oordelen en aldus zelf geen gelegenheid kreeg tot wraking, indien hiervoor redenen bleken aanwezig te zijn, dat zijn protest tegen zijn gedwongen ontslag in October 1945 niet als een verdediging

betreffende de op 30 Augustus 1946 genomen beslissing kan beschouwd worden;

dat trouwens uit een soortgelijke beslissing dd. 18 Maart 1945, bij de bundel van appellante gevoegd en waarin derde personen betrokken waren, blijkt, zoals het normaal voorkomt, dat deze personen ter zitting verschenen en er zich konden verantwoorden;

Overwegende dat de beslissing van de eerste rechter dienvolgens dient bijgetreden en bevestigd;

Om deze redenen :

Het Hof;

Gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935, dat werd nageleefd;

Gehoord de Heer Van der Perren, advocaat-generaal in zijn eensluidend advies in openbare zitting gegeven; Ale andere besluiten verwerpende,

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis,

Veroordeelt appellante tot de kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 18 Juni 1952.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : MM. Verougstraete en De Vreese.

O. M. : M. Matthys, subst. procureur-generaal.

Advocaten : Mrs Merchiers en De Cock.

Testament. — Uitlegging van een « voorwaarde » van een legaat naar de bewoordingen en op grond van vermoedens buiten de tekst van het testament.

« Voorwaarde » van een legaat : « De legataris moet mij helpen en oppassen mijn leven lang en bij mij blijven in mijn sterfhuis tot na mijn begrafenis ».

Deze tekst moet naar zijn natuurlijke zin ontleed worden in een dubbele voorwaarde, te weten : 1) mij helpen en oppassen mijn leven lang en verzorgen. 2) bij mij blijven in mijn sterfhuis tot na mijn begrafenis.

Het « bij mij blijven in mijn sterfhuis » doelt op een aanwezigheid tijdens de doodstrijd en na het overlijden; het betekent niet dat de erflater wil, dat de legataris bij hem komt inwonen. Deze interpretatie vindt ook steun in verscheidene vermoedens buiten de tekst van het testament.

B.M. t/ V.D.B. en cs.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en geldig werd ingesteld;

Overwegende dat de oplossing van het geschil afhangt van het al dan niet volbracht zijn van de voorwaarden, waaraan de door Désiré V.D.B. aan appellante gedane legaten onderworpen werden en welke als volgt in het testament gesteld zijn : « Voorwaarden : Bertha M. moet mij helpen en oppassen mijn leven lang en verzorgen en bij mij blijven in mijn sterfhuis tot na mijne begrafenis »;

Overwegende dat het verkeerd is deze tekst te interpreteren alsof de wil van de decujus zou geweest zijn, dat de legataris bij hem kwam inwonen; dat de aangehaalde tekst in zijn natuurlijke zin kan worden ontleend in een dubbele voorwaarde : 1) mij helpen en oppassen mijn leven lang en verzorgen, 2) en

bij mij blijven in mijn sterfhuis tot na mijn begrafenis; dat het « bij mij blijven in mijn sterfhuis » volgens de natuurlijke zin van de termen doelt op een aanwezigheid tijdens de doodstrijd en na het overlijden; dat dit blijkt uit het woord sterfhuis, dat gewis geen gezond mens zal gebruiken als er sprake is van bij hem te komen inwonen; dat hetzelfde nog blijkt uit de antithese tussen de aanwezigheid in het sterfhuis en het helpen gedurende het leven; dat verder, indien de de cujus aan inwonen gedacht had, hij de eenvoudige uitdrukking « bij mij inwonen » had gebruikt in stede van « in mijn sterfhuis »; dat hij ook eerst van inwonen en slechts in de tweede plaats van helpen en oppassen zou gesproken hebben, te meer daar het inwonen een wijziging van de vroeger bestaande toestand betekende;

Overwegende dat de hierboven gegeven interpretatie niet enkel steun vindt in de tekst zelf van het testament, maar ook in verscheidene vermoedens buiten deze tekst; dat het vooreerst schijnt dat de legataris, die het testament in haar bezit had en dus de tekst er van goed kende, nooit gedacht heeft, dat ze om in orde te zijn verplicht was bij de de cujus te komen inwonen; dat immers, toen zij aanstalten maakte om de erflater gedurende zijn laatste ziekte te gaan verzorgen, zij wel schijnt in de mening te hebben verkeerd, dat ze tot dan toe aan de voorwaarden van het testament had voldaan;

Dat een ander vermoeden in de hierboven aangehaalde zin voortspruit uit de toestand van vóór de datum van het testament, toestand, die de de cujus normaal heeft willen bestendigen; dat, indien hij een belangrijke wijziging van deze toestand gewild had, hij dit wel op duidelijke wijze zou hebben uitgedrukt;

Dat overigens ten tijde van het testament en zelfs tot één jaar nadien, de de cujus met zijn zoon Werner en diens familie leefde, zodat hij toen geen redenen had en waarschijnlijk zelfs niet over de mogelijkheid beschikte appellante bij hem te laten inwonen;

Dat ten slotte een gans afdoend vermoeden voortspruit uit de houding van de de cujus zelf, die, indien de legaten onder voorwaarde van inwoning waren gedaan, niet zou nagelaten hebben bij nietnakoming van deze voorwaarde zijn testament in te trekken of te wijzigen;

Overwegende dat, waar geïntimeerden zelf appellante verhinderd hebben bij de laatste ziekte en na het overlijden van de erflater de door het testament gestelde voorwaarde te vervullen, er dienaangaande van geen tekortkoming vanwege appellante sprake kan zijn;

Overwegende dat, wat de eerste door het testament opgelegde voorwaarde aangaat, uit de getuigenverhoeren gebleken is, dat appellante Désiré V. D. B. wel heeft geholpen, opgepast en verzorgd; dat ze nl. bij hem ging werken ieder maal, dat ze gevraagd was; dat de eerste rechter dit onvoldoende heeft geacht, maar dat degene die best oordelen kon over de eisen van de erflater en over het al of niet volbrengen er van, de erflater zelf is; dat deze laatste gezond en helder van geest gebleven is tot aan de beroerte, waaraan hij in November 1948 bezweek; dat indien hij over de diensten van appellante niet tevreden was, hij een nieuw testament kon maken, waarbij hij het vorige introk; dat door zulks niet te doen, hij ten klaarste heeft laten blijken dat zijn uiterste wilsbeschikkingen van waarde dienden te blijven; dat deze beoordeling boven de trouwens vage critiek van sommige getuigen de voorkeur verdient;

Overwegende dat bovendien nog mag opgemerkt worden, dat een van de door geïntimeerden ingeroepen

argumenten zich tegen hun stelling keert; dat nl. uit de voorgebrachte agenda 1947 wel mag afgeleid worden, dat van 4 tot 15 December 1947, aldus in 12 dagen, appellante slechts 4 halve dagen bij Désiré V. D. B. heeft gewerkt; maar dat dezelfde agenda onder de datum van 3 December volgende melding bevat: «1947 Bertha betaalt 2763 fr... Vereffent», en dat het omslagblad de berekening van deze som bevat, waaruit blijkt dat er 110 dagen berekend werden tegen 25 fr. per dag; dat bijgevolg, voor zoveel preciese inlichtingen ter zake voorhanden zijn, het aantal dagen, die appellante bij de de cujus werkte, ver van onaanzienlijk was;

Over de bijkomende besluiten van geïntimeerden:

Overwegende dat geïntimeerden zich in bijkomende orde voorbehouden «alle andere middelen van nietigheid tegen het testament in te roepen, nl. wegens duisterheid, onbepaaldheid en dwaas karakter van het legaat, zoals in de besluiten van eerste aanleg uitgelegd»;

Overwegende dat deze punten in de besluiten van eerste aanleg genoegzaam werden besproken en dat er, behalve in de mate als verder bepaald, geen redenen zijn om de beslissing ten gronde langer uit te stellen;

Overwegende dat de gelegateerde goederen benevens de som van 2.000 fr. de volgende zijn:

1) «een erf met de er op staande bomen en gebouwen, staande en gelegen aan de provinciale weg van Oudenaarde naar Aalst, groot 7 a. ca., en ten 2) 10 a. 90 ca.. gelegen op de magerman te Welden, kadastraal bekend n° 533 en deel van 510 Sectie B»;

Overwegende dat de door de de cujus opgegeven oppervlakte en kadastrale aanduidingen onjuist schijnen te zijn, maar dat dit geen reden is om het legaat niet uit te voeren indien de goederen in feite geïdentificeerd kunnen worden;

Overwegende echter dat, vooraleer te beslissen dat het arrest voor appellante als titel zal gelden, het Hof aanduidingen nodig heeft, die toelaten de goederen op nauwkeurige wijze te bepalen en te beschrijven;

2) «15 a. land, gelegen aan de provinciale weg nevens de eigendom van mijn zoon Gérard»;

Overwegende dat het hier gaat om land, te nemen uit een grotere oppervlakte; dat vanzelfsprekend dit land te nemen is op de minst schadelijke wijze voor de erven, d.i. op gans de diepte van het perceel, met de nodige breedte tot het vormen van een perceel van 15 a.;

Overwegende dat de de cujus aangaande dit legaat aan zijn erven de keus laat om in ruil 15 a. uit een ander perceel af te geven tegen betaling van een prijs (te verstaan in opleg) van 3,50 fr. per roede, dat deze beschikking niet ongerijmd is, zoals geïntimeerden beweren, en dat overigens, indien geïntimeerden ze ongerijmd vinden, zij maar de hoofdbeschikking hoeven uit te voeren;

Overwegende dat hier nogmaals ten overstaan van de onzekerheid nopens de manier, waarop geïntimeerden het legaat zullen uitvoeren, het voor het Hof niet mogelijk is te beslissen dat het arrest voor appellante als titel zal gelden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Stelt vast dat het beroepen vonnis, in zover het de wraking van de getuige A. heeft aangenomen, door geen hoger beroep werd bestreden;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; doet het bestreden vonnis, behalve wat de boven bedoelde wraking betreft, te niet en, opnieuw wijzend, zegt dat de voorwaarden, waarvan de litigieuze legaten afhankelijk werden gesteld, door appellante volbracht werden; dienvolgens zegt dat het eigenhandig testament van wijlen Désiré V. D. B. dd. 10 Maart 1947 zal uitgevoerd worden naar vorm en inhoud overeenkomstig artikel 1014 van het Burgerlijk Wetboek;

Veroordeelt geïntimeerden om aan appellante de in dit testament vermelde legaten binnen de veertien dagen na de betekening van dit arrest af te leveren;

Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van beide aanleggen;

Stelt de zaak uit tot 6 October 1952 voor eventuele verdere behandeling, nl. tot meer nauwkeurige bepaling van de gelegateerde onroerende goederen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LUIK

14 Januari 1952.

Voorzitter: M. Dumoulin.

Rijksmaatschappelijke Zekerheid. — De in artikel 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946 bepaalde driejarige termijn is niet een verjaringstermijn, doch een vervaltermijn. — Publiekrechtelijk karakter van het sociaal recht. — Bijdragen ten behoeve van de R.M.Z. hebben iets van de aard der belastingen. — Geen stuiting en geen schorsing van bedoelde termijn.

De in art. 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1944, zoals dit is gewijzigd bij art. 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, bepaalde termijn van drie jaar, binnen dewelke de R.M.Z. de vordering tegen de werknemer tot betaling der bijdrage voor de burgerlijke rechter moet instellen, is niet een verjaringstermijn, doch een vervaltermijn. De werkgever is niet door het verloop van drie jaren van zijn verbintenis bevrijd, zoals het na verloop van een verjaringstermijn het geval zijn zou (art. 2219 B.W.); immers na verloop van die tijd beschikt de R.M.Z. nog over andere middelen van invordering.

Het sociaal recht vertoont een neiging om de rechtsbetrekkingen tussen werkgever en loontrekker van het terrein van het privaatrecht naar dat van het publiekrecht over te brengen.

De verplichtingen tegenover de R.M.Z. hebben iets van de aard van belastingen.

De bepalingen omtrent de invordering van de sociale bijdragen zijn van openbare orde, zodat men daarvan niet vermag af te wijken.

Geen verjaring en geen stuiting van bedoelde vervaltermijn.

Schoubben t/ R.M.Z.

(Vertaling)

Overwegende dat de door de R.M.Z. ingestelde oorspronkelijke vordering strekt tot betaling van een bedrag van 29.530 fr. door Schoubben, thans geïntimeerde;

Overwegende dat dit bedrag de bijdragen, verhogingen en verwijlinteressen uitmaakt, door geïntimeerde aan de R.M.Z. als werkgeversbijdragen verschuldigd over de tijd van 12 September 1945 tot 13 Juli 1949;

Overwegende dat geïntimeerde erkent schuldig te

zijn een bedrag van 12.304 fr. en het meer gevorderde betwist;

Overwegende dat het betwiste bedrag omvat de bijdragen en verhogingen, die opeisbaar geworden zijn vóór het tweede halfjaar van 1946, zijnde 17.226 fr.;

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat art. 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1944, gewijzigd bij art. 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, bepalend dat de vorderingen, waarover de R.M.Z. voor de burgerlijke rechter beschikt tegen de aan de wettelijke regeling onderworpen werkgevers wegens niet-betaling van bijdragen binnen de gestelde termijnen, na drie jaar verjaren, een bepaling van openbare orde is, dat het partijen niet vrijstaat daarvan af te wijken, dat de artikelen 2219 en volgende van het Burgerlijk Wetboek op de verjaring niet in deze materie van toepassing zijn;

Overwegende dat appellante daarentegen staande houdt, dat de termijn van drie jaren voor de verjaring van de vordering van de R.M.Z. voor de burgerlijke rechter beheerst wordt door de regels van het gemene recht omtrent de verjaringstermijnen, zulks bij gebreke van een bijzondere regeling in de wettelijke bepaling, die bedoelde termijn stelt, en zich beroept op een door geïntimeerde ondertekende schuldenkenning, die de verjaring zou hebben gestuit;

Overwegende dat uit de door de wet gebruikte bevoordelingen niet duidelijk blijkt of een verjaringstermijn dan wel een vervalltermijn bedoeld is;

Overwegende dat er aanleiding bestaat om, zoals de rechtsleer, o.a. De Page (T. VII, n° 1135 en volgende) het aanbeveelt, zich af te vragen welk karakter de wet of partijen in elk bijzonder geval aan de bepaalde termijn hebben willen toekennen;

Overwegende dat art. 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1944 de middelen aangeeft, die ter beschikking van de R.M.Z. worden gesteld om tot betaling te dwingen en de niet-betaling van de niet voldane bijdrage te sanctionneren;

Overwegende dat kan worden vastgesteld, dat al deze procedures van buitengewone aard zijn — vervolgingen zoals in zake directe belastingen, — bevoegdheid van de Vrederechter welk ook het bedrag van de vordering of de hoedanigheid van verweerder moge zijn — strafrechtelijke beteugeling en verplichting voor de Rechter de schuldenaar tot betaling van de verschuldigde achterstallige bedragen te veroordelen, zonder dat de R.M.Z. zich burgerlijke partij behoeft te stellen — burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgevers voor de ten laste van hun ondergeschieden uitgesproken boeten-voorrecht op alle goederen van de schuldenaar (art. 12bis);

Overwegende dat men uit het voorafgaande kan afleiden, dat art. 12, § 1, lid 3, niet een verjarings-termijn, maar een procedure-termijn vaststelt, binnen dewelke de actie voor de burgerlijke rechter uiterlijk moet worden ingesteld;

Overwegende bovendien dat art. 2219 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat «Verjaring een middel is ... om van een verbintenis bevrijd te worden»;

Overwegende dat in het geval van art. 12, § 1, lid 3, de werkgever niet door het verloop van de drie jaren bevrijd is; dat hetzelfde art. 12 immers toelaat na dat tijdsverloop de schuldenaar hetzij gedurende 5 jaar vanaf de betaling van de terughoudingen voor de Boetstrafelijke Rechtbank hetzij gedurende 5 jaar vanaf het ontstaan van de schuld door tussenkomst van het Bestuur der directe belastingen tot betaling der bijdragen te dwingen;

Overwegende dat niet kan worden ontkend, dat zich

na de oorlog 1914-1918 een sociaal recht heeft gevormd, dat een nieuwe tak van de rechtswetenschappen is geworden;

Overwegende dat het sociaal recht aan de werkgever verbintenissen met het karakter van openbare orde oplegt en een neiging vertoont om de rechtsbetrekkingen tussen werkgever en loontrekker van het domein van het privaatrecht naar dat van het publiekrecht over te brengen;

Overwegende overigens dat de sociale wetten en in het bijzonder de bijdragen ten behoeve van de R.M.Z. iets van de aard der belastingen hebben; dat zij van overheidswege geheven worden; dat hun invordering mogelijk is door de methodes, die eigen zijn aan de directe belastingen, en door tussenkomst van het bestuur der directe belastingen; dat zij onderworpen zijn aan de jaarlijkse controle van het Rekenhof;

Overwegende dat, zo in zekere bepaalde gevallen, zoals bijvoorbeeld in zake registratierechten, inkomstenbelastingen of gezinstoelagen, de Wetgever voorzien heeft, dat de termijn voor de instelling van de acties tot invordering van de rechten, belastingen of bijdragen kan verlengd worden ingevolge daden van stuiting der verjaring, zulks voortvloeit uit een voor ieder onderwerp bijzondere bepaling, die niet is uitgedrukt waar het gaat om de invordering van de bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid;

Overwegende dat men derhalve mag menen dat de rechten van de R.M.Z., die een openbare dienst is, om reden van haar aard niet tot de privaatrechten behoren; dat zij onderworpen zijn aan één bijzonder rechtstelsel, dat buiten de regelen van het gemene recht valt;

dat de bepalingen omtrent de invordering van de sociale bijdragen de openbare orde betreffen, zodat noch de R.M.Z. noch de werkgever-schuldenaar daarvan vermogen af te wijken zonder art. 6 van het Burgerlijk Wetboek te schenden;

Overwegende dat uit deze onderscheidene overwegingen volgt, dat de in art. 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1944 bedoelde termijn van drie jaar een vervalltermijn is, die niet onderworpen is aan de oorzaken, die de verjaring stuiten of de loop daarvan schorsen; dat de door appellant ingeroepen verjaring niet bevestigend is voor de werkgever; dat, wijl de rechten en verplichtingen van de R.M.Z. en van de verplichte werkgevers uit hun aard van openbare orde zijn en niet tot het domein der contracten of der quasi-contracten behoren, de bepalingen van titel XX, van Boek II, van het Burgerlijk Wetboek en inzonderheid art. 2248 krachtens art. 2264 B.W. in deze materie niet toepasselijk zijn;

Om deze redenen en om de door de eerste rechter aangehaalde:

De Rechtbank, rechtsprekend op tegenspraak en in hoger beroep;

Alle andere uitvoeriger of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend;

Bevestigt het vonnis waarvan beroep;

Brengt de kosten van het hoger beroep ten laste van appellante.

NOOT: Verg. in dit nummer vonnis van de Rechtbank te Kortrijk, d.d. 15 Januari 1953, met noot.

Abonneert U op het Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

15 Januari 1953.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Kerkhove en d'Hanens.

Advocaten : Mrs C. Gits en Van Wonterghem.

1. **Rijksmaatschappelijke Zekerheid.** — Bevoegdheid van de algemene bestuurder om namens de R.M.Z. in en buiten rechte op te treden. — De in artikel 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944 bepaalde termijn van drie jaar is een vervalt termijn. — Aanvangspunt van die termijn. — Berekening van de termijn volgens artikel 1033 Rv.

2. **Verhuring van diensten of verhuring van diensten en nijverheid.** — Voor verhuring van diensten is winstbejag van de werkgever niet vereist.

1. Ingevolge artikel 1 van de wet van 30 December 1952 is de algemene bestuurder en de adjunct algemene bestuurder van de R.M.Z. bevoegd deze Dienst in en buiten rechte te vertegenwoordigen; krachtens artikel 2 heeft deze wet terugwerkende kracht in die zin, dat voormelde ambtenaren geacht worden geldig in naam van de Dienst te zijn opgetreden wat betreft de handelingen in en buiten rechte, die zij vóór de inwerkingtreding van de wet hebben verricht.

De bij artikel 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944, gewijzigd bij artikel 2 van het wetsbesluit van 6 September 1946, bepaalde termijn is geen verjaringstermijn, maar een vervalt termijn, ongeacht de door de wetgever gebruikte bewoordingen. Een vervalt termijn kan niet worden gestuit of geschorst; daarvan kan geen afstand worden gedaan; na verloop van de vervalt termijn blijft geen natuurlijke verbintenis over. De rechter moet een vervalt termijn ambtshalve toepassen.

Bij het ontbreken van wettelijke bepalingen of criteria moet de rechter in elk concreet geval beoordelen of de bepaalde termijn een vervalt termijn dan wel een verjaringstermijn is. Hij moet bij die beoordeling rekening houden met de kenmerken van de termijn en de bedoeling van de wetgever.

Voormelde bij artikel 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944 bepaalde termijn moet worden beschouwd als een vervalt termijn, omdat de aan de R.M.Z. verschuldigde bedragen een fiscaal karakter hebben, de wetgever een maatschappelijk doel heeft nagestreefd, bijzondere middelen aan de R.M.Z. heeft verleend en een bijzondere wijze van invordering van de achterstallige bijdragen heeft geregeld.

Het aanvangspunt van bedoelde driejarige termijn is niet de datum van aangifte van de schuldenaren bij de R.M.Z., doch de dag, waarop de verplichting tot betaling is ontstaan. De R.M.Z. heeft een vordering tot betaling tegen de werkgever vanaf het ontstaan ener opeisbare schuld.

Berekening van de termijn volgens artikel 1033 Rv.

Krachtens artikel 2 van het wetsbesluit van 28 December 1944 zijn de wettelijke bepalingen omtrent de maatschappelijke zekerheid slechts toepasselijk op werknemers en werkgevers, verbonden door een contract van dienstverhuring.

2. Er is verhuring van diensten (*locatio operatorum*), wanneer iemand (de werknemer) aan een ander (de werkgever) zijn werkkraft verhuurt of ten dienste stelt om onder toezicht en leiding van laatstgenoemde hem opgelegde prestaties te verrichten tegen betaling van een som geld of vergoeding in natura.

Verhuring van werk en nijverheid (locatio operis faciendi) is aanwezig, wanneer iemand (de aanbesteder «sensu lato») met een ander (de aanemer) overeenkomt, dat deze voor hem een bepaald werk zal verrichten of leveren tegen een bepaalde prijs.

Bij verhuring van dienst is de werkkraft van de werknemers het voorwerp van de overeenkomst. Bij verhuring van werk en nijverheid is de uitvoering van een bepaald werk het voorwerp der overeenkomst.

Het kenmerk van de verhuring van diensten is de ondgeschiktheid van de werknemer. Bij de verhuring van werk en nijverheid is die ondgeschiktheid afwezig.

Winstbejag van de werkgever wordt niet vereist, zodat een vereniging zonder winstgevend doel wel degelijk een verhuring van diensten kan sluiten met werknemers in haar dienst.

V.z.w.d. Muziekacademie Izegem t/ R.M.Z.

Overwegende dat partij Muziekacademie hoger beroep instelt tegen een vonnis, gewezen op tegenspraak door de Vrederechter van het kanton Izegem, dd. 16-4-1952, waarbij beroepster veroordeeld werd aan geïntimeerde de som van 50.488,— frank te betalen, vermeerderd met de verwijsrente tegen 5 % 's jaars vanaf 24 Februari 1950, over 45.207,— frank, wegens achterstallige bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid, daaronder begrepen de bijslag van 20 % en de verwijsrente tegen 5 %; vonnis op 28 April 1952 betekend;

I. Wat betreft de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat geïntimeerde de hem betekende copie van de uitgifte van het vonnis voorlegt;

II. Wat betreft de beroepsgrievens ten gronde :

A. Betreft de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke vordering :

1) Aangaande de niet-ontvankelijkheid der vordering vóór de eerste Rechter wegens afwezigheid van bekwaamheid van de heer Goldschmidt, algemeen beheerder, om de R.M.Z. in rechte te vertegenwoordigen :

Overwegende dat beroepster beweert dat op grond van artikel 9 van het wetsbesluit van 28 December 1944 de algemene beheerder onbekwaam was om namens de R.M.Z. in rechte op te treden, daar artikel 9 dit recht aan de Raad van Beheer toekent en een gewoon Regentsbesluit daarvan niet kan afwijken;

Overwegende dat deze stelling juist was;

Overwegende echter dat door de wet van 30 December 1952, artikel 1 aan de algemene bestuurder en adjunct algemene bestuurder de bekwaamheid wordt toegekend om de Dienst te vertegenwoordigen in en buiten rechte en door artikel 2 de wet terugwerkt in die zin, dat deze beambten geacht worden geldig in naam van de Dienst gehandeld te hebben voor de handelingen in en buiten rechte, door hen verricht vóór het inwerkingtreden van de wet;

Dat krachtens artikel 3 de wet van kracht wordt op de dag van de bekendmaking in het Staatsblad;

Dat zij op 1 Januari 1952 bekend werd gemaakt;

Dat dit middel dus ongegrond voorkomt;

2) Aangaande het vervallen voor de R.M.Z. van het recht zijn oorspronkelijke vordering vóór de eerste rechter in te leiden :

Overwegende dat beroepster beweert dat de termijn van drie jaar, bepaald door artikel 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944, geen verjaringstermijn is, onderhevig aan de principes van gemeen recht en vatbaar voor verlenging, maar een vervaltermijn, die fataal en automatisch werkt;

Dat daarbij het aanvangspunt van deze termijn de termijn van het ontstaan der schuld is, door het ontstaan der verplichting de stortingen te verrichten en niet de datum van de aangifte door de schuldenaar;

a) Wat betreft het karakter van de termijn:

Overwegende dat artikel 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944, gewijzigd door artikel 2 van het wetsbesluit van 6 September 1946, aldus luidt: «De rechtsvorderingen, waarover de R.M.Z. vóór de burgerlijke rechtsmachtigen beschikt, tegenover de onderworpen werkgevers, wegens wanbetaling der bijdragen, *verjaren door verloop van drie jaren*»;

Overwegende dat dient onderzocht te worden of deze termijn een verjaringstermijn is of een vervaltermijn, behorende tot de procedure;

Dat de termen, gebruikt door de wetgever, niet beslissend zijn, daar de wetgever zelf soms beide termen zonder onderscheid gebruikt (b.v. artikel 808 B. W.);

Overwegende dat, krachtens artikel 2219 B. W., de verjaring een middel is om iets te verkrijgen (verkrijgende verjaring) of van een verbintenis of verplichting bevrijd te worden (bevrijdende verjaring) door het verloop van een zekere tijd en onder de voorwaarden bij de wet bepaald (Kluyskens, Burg. Recht, T. I, «De Verbintenissen», blz. 223; De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1021);

Overwegende dat de verjaring gevestigd is enerzijds op het sociaal belang de onzekerheid omtrent zakelijke rechten te beletten (verkrijgende verjaring), alsook de vervolging te beletten van inschulden of verbintenissen, waarvan de bevrijding moeilijk zou kunnen bewezen worden (De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1027; Kluyskens, Burg. Recht, T. I, blz. 223; Planiol, Droit Civil, T. II, blz. 214; Bigot Prémeneu, Exposé des motifs, Locré, T. VIII, blz. 344), en anderzijds op het vermoeden dat de debiteur, die gedurende een zekere tijdspanne niet lastig gevallen werd door de schuldeiser, de schuld zal gekweten hebben (Josserand, Droit Civil, T. II, blz. 578-598; Colin et Capitant, Droit Civil, T. II, blz. 337; Bigot Prémeneu, Exposé des motifs, Locré, T. VIII, blz. 344);

Overwegende dat de vervaltermijn een door de wetgever gestelde termijn is, binnen dewelke een recht moet worden uitgeoefend op straf van verval (De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1033; Josserand, Droit Civil, T. II, blz. 598; Planiol, Droit Civil, T. II, blz. 237; R.P.D.B., T. III, V°, Délais, blz. 551, n° 8);

Overwegende dat de vervaltermijn zijn grondslag vindt in de noodzakelijkheid en het openbaar belang, de houder van een recht te dwingen binnen een korte tijdspanne stelling te nemen zonder inachtneming van persoonlijke overwegingen en met het enig doel het verrichten van zekere daden te verhaasten, zodat men ervan heeft kunnen zeggen: «Ce sont de véritables mesures de police juridiques» (Josserand, Droit Civil, T. II, blz. 398 tot 600; De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1034);

Dat dan ook de vervaltermijn, burgerlijke sanctie, een strenger en beslissender karakter heeft dan de verjaring;

Dat deze termijn immers noch kan worden verlengd door stuiting of schorsing, aan dewelke de verjaring onderhevig is, noch daarvan afstand kan worden gedaan in zover het een wettelijke vervaltermijn geldt,

noch een natuurlijke verbintenis of verplichting laat bestaan (Aubry et Rau, Droit Civil, T. XII, n° 771; Planiol, T. II, n° 704; Colin et Capitant, T. II, n° 621; Josserand, Droit Civil, T. II, n° 1005; De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1034), en door de Rechter ambtshalve moet worden toegepast (De Page, Droit Civil, T. VII, blz. 1034; Josserand, Droit Civil, T. II, blz. 600);

Overwegende dat in afwezigheid van wettelijke bepalingen en criteria de Rechter in ieder concreet afzonderlijk geval zal moeten beoordelen of een bepaalde termijn een vervaltermijn of een verjaringstermijn is;

Dat hij zich zal moeten afvragen welk karakter de wet aan een bepaalde termijn heeft willen geven, in acht genomen de kenmerken, zelf van de termijn en de bedoeling van de wetgever (De Page, T. VII, blz. 1035; Planiol et Ripert, Droit Civil, T. VII, n° 1403; Baudry, Prescription, n° 40; Josserand, Droit Civil, T. II, blz. 599);

Dat de termijn een vervaltermijn zijn zal, indien hij fataal, automatisch, niet vatbaar voor verlenging is, alle individuele beschouwingen uitschakelt en de wetgever hoofdzakelijk geïnspireerd werd door de noodzakelijkheid aan de houder van het recht een strenge tijdspanne op te leggen om stelling te nemen;

Overwegende dat het dienaangaande merkwaardig is dat het Hof van Verbreking in zijn arrest van 15 October 1931, gewezen op conclusiën van de Procureur-Generaal Leclercq (Verbreking, 15 October 1931, Pas. 1931, I, 253), beslist heeft dat, in zake vorderingen tot betaling van de wettelijke vergoedingen op grond van de samengeoördende wetten op de werkongevallen — in tegenstrijd met het gemeen recht — de termijn, opgelegd door artikel 28, alinea 1, voor het inleiden van het geding, niet geschorst wordt wegens minderjarigheid of ontzetting van het slachtoffer of van zijn wettelijke vertegenwoordigers;

Dat de heer Procureur-Generaal in zijn besluiten voor het Hof in het licht stelde dat deze wetgeving alleen een sociaal doel van collectieve of gemeenschappelijke rechtvaardigheid nastreefde, met uitsluiting van alle individuele beschouwingen, betrekking hebbende op de persoonlijke toestand van de schuldeiser, en de wetgever dus gewild had dat de schuldeiser binnen een strikt bepaalde en fatale tijdspanne stelling zou nemen;

Overwegende dat de verjaring, een algemeen beginsel van gemeen recht zijnde, een termijn als termijn van verjaring in principe zal worden aangezien, tenzij aanwezigheid van daarvan afwijkende trekken of elementen;

Overwegende dat, in acht genomen het fiscaal karakter van de bijdragen aan de R.M.Z. verschuldigd, het maatschappelijk doel, door de wetgever beoogd, de middelen waarover de R.M.Z. beschikt, alsook de wijze waarop hij de achterstallige bijdragen kan invorderen, kan worden afgeleid dat in de bedoeling van de wetgever de verjaringstermijn van drie jaar, opgelegd voor het inleiden door de R.M.Z. der vorderingen vóór de burgerlijke rechtsmacht — ongeacht zijn benaming — een vervaltermijn is, behorende tot de procedure en niet vatbaar voor verlenging;

Overwegende inderdaad dat de verplichtingen, spruitende uit de inrichting der maatschappelijke zekerheid, het karakter niet hebben van burgerlijk verbintenissen, maar veeleer door de Overheid opgelegde prestaties zijn, welke geïnd worden door bemiddeling van de R.M.Z., openbare instelling, dit is een zedelijk lichaam van openbaar recht, dat als een zelfstandig en afzonderlijk orgaan van de gemeenschap zeker bijzondere algemene diensten vervult (Vauthier, Droit

Admin., blz. 153; Wigny, Droit Admn., blz. 52; Giron, Dict. Droit Admin., I, blz. 405; Verbreking, 19 Febr. 1942, Pas. 1942, I, 48);

Dat de bijdragen van de R.M.Z. dwingend opgelegd, ordentelijk vastgesteld worden (artikel 3 wetsbesluit 28 December 1944, gewijzigd door wetsbesluit 3 Augustus 1945), om na ontvangst door bedoeld organisme voor bepaalde hem opgelegde doeleinden te worden besteed onder aftrek van een bepaald quantum voor bestuursonkosten (artikel 4 wetsbesluit 28 Februari 1944, gewijzigd door wetsbesluit 20 Maart 1945, 3 Aug. 1945 en 4 Sept. 1946);

Dat hieruit volgt dat de bijlagen niet het karakter hebben van strafclausule van burgerlijk recht, maar veeleer een fiscaal karakter vertonen, en ook dat er geen «in-mora-stelling» nodig is voor het verschuldigd zijn van intresten en bijlagen (Rb. Kortrijk, 15 December 1949; R.W. 1949-1950, kol. 1198);

Dat indien deze ontvangsten niet als eigenlijke belastingen kunnen beschouwd worden, daar zij niet voorkomen op de begroting van 's lands middelen, niet onderworpen zijn aan jaarlijkse stemming en controle der Kamers, niet dienen ter bestrijding van enige Staatsdienst, niet door de Schatkist worden ontvangen, zij niettemin met deze veel gelijkenis vertonen en van dezelfde aard zijn, daar zij inderdaad de tegenprestatie niet zijn, welke contractueel aan zekere mede-contractanten ten goede moet komen, maar geïnd worden ter bestrijding van maatschappelijke diensten van algemeen belang door een openbare instelling, vertakking van de Staatsinrichting (Vauthier, Droit Admin., blz. 152 en volg., blz. 164, n° 128), overheidsweg geheven worden en onbedongen verschuldigd zijn, ingevorderd kunnen worden door het bestuur der rechtstreekse belastingen op dezelfde wijze als directe belastingen (artikel 12, par. 1 wetsbesluit 28 Dec. 1944, gewijzigd door het wetsbesluit van 4 September 1946), en uiteindelijk aan het jaarlijks toezicht van het Rekenhof onderworpen zijn (Verbr., 2 December 1943, Pas. 1944, I, 88; zie o.m. Verbr., 30 November 1950 in zake Nat. Landb.- en Voedingscorporatie; Verbr., 2 Maart 1936, Pas. 1936, I, 170; Verbr., 19 februari 1942, Pas. 1942, I 48 in zake gezinsvergoedingen; Vrederecht Anderlecht 6 Maart 1951, J. d. Trib. 1951, blz. 285);

Overwegende dat door het inrichten van de maatschappelijke zekerheid de Wet een collectief doel beoogt, dit is het handhaven der maatschappelijke vrede door aan de algemeenheid der werknemers een voldoende bestaansveiligheid en degelijke levensvoorwaarden te verzekeren;

Dat de Wetgever dus een algemene en gemeenschappelijke rechtvaardigheid nagestreefd heeft zonder inachtneming van individuele beschouwingen of persoonlijke toestanden;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat voor de rust en zekerheid alsook de veiligheid der nationale huishoudkunde of economie de Wetgever gewild heeft dat de R.M.Z. binnen een betrekkelijk korte tijdspanne stelling zou nemen en dus slechts gedurende de drie eerste jaren de werkgevers vóór de burgerlijke rechtbank zou kunnen betrekken, zoals dit slechts gedurende vijf jaren mogelijk is in fiscale zaken (art. 78, par. 2 besluit 22 Sept. 1937), zodat die verjaringstermijn van drie jaar ongeacht zijn benaming een vervalt termijn is, behorende tot de procedure;

b) Wat betreft het aanvangspunt van de termijn van 3 jaar :

Overwegende dat het beginpunt voor de termijn van drie jaar, hierboven bepaald, niet de datum is der

aangifte van de debiteuren bij de R.M.Z., maar wel het ogenblik waarop de verplichting tot betalen ten laste van de schuldenaar is ontstaan (Vred. Luik, Dec. 1949; Jur. Liège, 1949-50, bl. 127; Brussel, Rb. 1e afdelg, 28 Dec. 1951; J. T., 1952, bl. 238);

Overwegende dat de bijdragen automatisch verschuldigd worden op de driemaandelijke vervaldagen, hetgeen voortvloeit uit het gebiedend karakter van art. 1 van het Wetsbesluit van 3 Aug. 1945, waarbij art. 3 van het wetsbesluit van 28 Dec. 1944 wordt gewijzigd, en overgemaakt moeten worden gelijktijdig met de aangifte, zodat zij van de aangifte niet afhangt;

Overwegende immers dat art. 1, al. 6 bepaalt dat de wetgever verantwoordelijk is voor het betalen van de bijdragen van zijn werkmans evenals van zijn persoonlijke bijdrage; dat deze bijdrage alle drie maanden door hem aan de R.M.Z. moeten overgemaakt worden;

Overwegende dat de R.M.Z. een vordering tot betaling bezit tegenover de werkgever vanaf het ontstaan ener opeisbare schuld;

Overwegende dat in principe de termijn, binnen dewelke een vordering moet worden ingesteld, begint te lopen vanaf het ontstaan der vordering, tenzij de wet anders bepaalt;

Overwegende dat geïntimeerde «R.M.Z.» de moeilijkheid tegenwerpt inbreuken op te sporen;

Overwegende dat echter enerzijds moet worden aangestipt dat geïntimeerde een controledienst bezit, over een termijn van drie jaar beschikt, en anderzijds dat de vervalt termijn geprorogeed of verlengd wordt in geval van overmacht (De Page, Droit Civil, T. VII, bl. 1034), waaronder moet worden begrepen het kwaadwillige verzwijgen van 's werkgevers bedrijvigheid;

Overwegende dat de stelling van geïntimeerde van aard zou zijn de grootste onzekerheid in de economie te brengen, daar hij nog na tien of twintig jaren vorderingen zou mogen instellen tegen degene, die in de mening dat hij niet onderworpen is aan de verplichtingen der R.M.Z. openlijk gehandeld heeft, maar om die reden geen aangifte heeft gedaan;

Overwegende dat beroepster altijd openlijk gehandeld heeft, haar bedrijvigheid niet verborgen gehouden heeft en de aanwezigheid van overmacht bij geïntimeerde niet bewezen is;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis ingeleid werd door dagvaarding van 29 September 1951;

Overwegende dat de vordering slaat op de bijdragen verschuldigd vanaf het eerste kwartaal 1946 tot en met het derde kwartaal 1948;

Overwegende dat de bijdragen verschuldigd zijn op de 30e Maart - 30e Juni - 30e September en 31e December van ieder jaar (art. 5 Regentsbesluit van 7 September 1946) en moeten gestort worden op het krediet van de R.M.Z. bij de postcheekdienst (art. 6);

Overwegende dat krachtens art. 1033 Rv. de termijn in maanden of per jaren gesteld, berekend wordt van de zoveelste tot daags vóór de zoveelste volgens de Gregoriaanse kalender, niet inbegrepen de «dies a quo»;

Overwegende dat de 30e September 1951 dus de laatste nuttige dag was;

Overwegende dus dat de oorspronkelijke vordering enkel ontvankelijk was, wat betreft de bijdragen, bijlagen en renten verschuldigd en vervallen op 30 September 1948, maar niet betreffende deze met vroegere vervaldagen, zijnde deze vanaf het eerste kwartaal 1946 tot en niet inbegrepen het derde kwartaal 1948;

B. Wat betreft de grond der oorspronkelijke verdeling.

a) Wat betreft de toepasselijkheid van de wetgeving houdende regeling der maatschappelijke zekerheid op de leraars der muziekacademie :

Overwegende dat beroepster beweert dat geen enkel persoon die optreedt in de muziekacademie, met haar verbonden is door een contract van dienstverhuring;

Overwegende dat krachtens art. 2 van het Wetsbesluit van 28 December 1944 de wettelijke bepalingen der maatschappelijke zekerheid slechts toepasselijk zijn op werknemers en werkgevers, verbonden door een contract van dienstverhuring;

Overwegende dat er verhuring van diensten (*locatio operarum*) bestaat, wanneer iemand, de werkgever, aan iemand anders, de werknemer, zijn werkkraft verhuurt of ten dienste stelt, om onder toezicht en leiding van deze laatste opgelegde prestaties te verrichten tegen betaling van een som geld of een vergoeding in natura (De Page, *Droit Civil*, T. IV, bl. 8422);

Overwegende dat er verhuring van werk en nijverheid (*locatio operis faciendi*) tot stand komt wanneer iemand, de aanbesteder, «sensu lato», met iemand anders, de aannemer, het verrichten of leveren van een bepaald werk bedingt, tegen een bepaalde prijs (De Page, *Droit Civil*, T. IV, bl. 845);

Dat er verhuring van dienst aanwezig is wanneer de werkkraft verhuurd wordt, dewelke zal worden gebruikt om door de werknemer aangeduide prestaties te verrichten, terwijl er verhuring van werk en nijverheid zal aanwezig zijn wanneer de uitvoering van een bepaald werk het voorwerp zelf is van de overeenkomst (De Page, *Droit Civil*, T. IV, bl. 836);

Overwegende dat het criterium voor het verschil tussen beide overeenkomsten bestaat in de band van ondergeschiktheid, aanwezig in de verhuring van diensten, waarbij de werkgever de hogere leiding en toezicht over de werkprestaties van werknemer heeft, terwijl deze ondergeschiktheid afwezig is bij de verhuring van werk en nijverheid, waar de aannemer niet onder de leiding en bevelen staat van de aanbesteder, die in zekere gevallen alleen vermag tegen vergoeding een einde te stellen aan de opdracht (De Page, *Droit Civil*, T. IV, bl. 846; Planiol et Ripert, *Droit Civil*, T. XI, n° 772; Colin et Capitant, *Droit Civil*, T. II, n° 702; Jossierand, *Droit Civ.*, T. II, n° 1312; Novelles, *Droit Social*, T. I, *Contrat de Travail*, bl. 68 en 69);

Overwegende dat het winstbejag aan de hand van de werkgever niet vereist wordt, zodat de vereniging zonder winstbejag wel degelijk een verhuring van diensten kan sluiten met de werknemers in haar dienst, (*Droit Social*, T. I, *Contr. de Travail*, bl. 69);

b) Wat betreft het bewijs :

Overwegende dat hij, die de uitvoering van een verbintenis vordert, ze bewijzen moet (art. 1315 B.W.);

Overwegende dat geïntimeerde dus vóór de eerste Rechter het bewijs had moeten leveren van een contract van dienstverhuring, gesloten tussen appellante en bepaalde personen, zodat zij onderworpen was aan de verplichtingen, opgelegd door de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid;

Overwegende dat het vaststaat dat geïntimeerde daarin te kort is geschoten vóór de eerste Rechter;

Dat uit het vonnis zelf blijkt dat hij er zich toe beperkte aanbod te doen de administratieve bundel neer te leggen, wat de eerste Rechter als voldoende aanzag, ofschoon deze bundel niet medegedeeld werd;

Overwegende dat geïntimeerde in beroep de bestuurlijke bundel neerlegt;

Overwegende dat uit deze bundel blijkt dat de raad van beheer van appellante op 5 Maart 1946 de secretaris gelastte aan R.M.Z. de aansluiting te verzoeken van een bestuurder en vijftien leraars en het nummer der aansluiting te geven;

Dat dit verzoek onbeantwoord bleef;

Dat eerst op 29 April 1948 de Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen aan de Contrôledienst van het regiem der Maatschappelijke Zekerheid vroeg een onderzoek in te stellen;

Overwegende dat de verslagen van de contrôledienst niet op tegenspraak werden opgesteld en tegenover appellante niet kunnen worden ingeroepen noch bewijs leveren behoudens tegenbewijs;

Overwegende dat geïntimeerde het bewijs, dat op hem rust, moet leveren;

Dat dit bewijs kan geleverd worden door alle middelen van recht;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende :

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; Vernietigt het bestreden vonnis en, doende wat de eerste Rechter had moeten doen :

Verklaart de vordering niet ontvankelijk, omdat zij te laat is ingesteld, wat betreft de bijdragen, bijlagen en intresten verschuldigd vanaf het eerste kwartaal 1946 tot; maar niet inbegrepen, het derde kwartaal 1948;

Zegt voor recht dat tot nu toe niet bewezen is dat appellante vanaf 1 Juli 1948 met zekere personen verbonden was door een dienstverhuringscontract, dat aanleiding gaf tot toepassing der wettelijke bepalingen op de maatschappelijke zekerheid;

Laat aan geïntimeerde toe door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, te bewijzen dat appellante een overeenkomst van verhuring van dienst gesloten had met zekere personen in haar dienst op 1 Juli 1948, en meer bepaaldelijk met : Jos. Hanoulle, Dhont, Saelens, Terryn, Vergote, Craynest, Mannes, Verdonck, Dejaegher, Maertens, Saelens, Vercruysse Antoon, Vercruysse Frans, Declercq, Vermandere, Mertens en Eeckhout, alsook de verschillende bestanddelen van deze overeenkomst, waaronder het bedrag van de vergoeding, het salaris of de wedde;

Laat aan appellante toe door dezelfde middelen het tegenbewijs te leveren;

Benoemt als rechter-commissaris voor het houden van het getuigenverhoor de heer rechter W. Carsau;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan.

NOOT : 1. De rechtbank te Kortrijk besliste reeds in dezelfde zin bij vonnis van 17 Januari 1952 inzake Van Daele t/ R.M.Z. (niet gepubliceerd). Inzake Schoubben t/ R.M.Z. was de burgerlijke rechtbank te Luik, dd. 14 Januari 1952 (*Jurisprudence de la cour d'Appel de Liège*, 1952, 145) reeds tot een zelfde opvatting gekomen. Bij wijze van uitzondering en wegens de voortreffelijke motivering is dit vonnis in vertaling in dit nummer opgenomen.

Over de aard van de werkgeversbijdrage en de i.v.m. de R.M.Z. gestelde problemen verg. men o.a. A. Lagasse, *Sécurité et Droit du Travail*, *Annales voor Rechtsgeleerdheid en Staatswetenschappen*, 1951, deel XI, p. 223 vv.; Herman Lenaerts, *De Geschillen in zake Maatschappelijke Zekerheid*, zelfde tijdschrift, 1952, deel XII, p. 451 vv.

Over het onderscheid tussen verjaringstermijn en vervalltermijn zie men nog o.a. voor het Nederlands

recht: Pitlo, Bewijs en Verjaring naar het Nederlands Burgerlijk Wetboek, blz. 249 vv.; Van Brakel, Leerboek van het Nederlands Verbintenissenrecht, d. I, par. 201; Völlmar, Nederlands Burgerlijk Recht, n° 826, en voor het Franse recht: Michel Vasseur, Délais préfix, délais de prescriptions, délais de procédure, Revue trimestrielle de droit civil, 1950, p. 439 vv.

2. De Nederlandse wet noemt de verhuring van diensten « arbeidsovereenkomst ». Die wet maakt geen verschil tussen arbeiders en bedienden: de directeur ener N.V. is juridisch « arbeider », zo ook de hoogleraar aan een vrije universiteit; de hoogleraar aan een Rijksuniversiteit is ambtenaar.

Naar Nederlands recht is de verhuring van werk en nijverheid « aanneming van werk ».

De wet geeft van deze overeenkomsten de volgende definities:

De arbeidsovereenkomst is de overeenkomst, waarbij de ene partij, de arbeider, zich verbindt, in dienst van de andere partij, de werkgever, tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten, (art. 1637a, Ned. B.W.).

De aanneming van werk is de overeenkomst, waarbij de ene partij, de aannemer, zich verbindt, voor de andere partij, de aanbesteder, tegen een bepaalde prijs een bepaald werk tot stand te brengen (art. 1637b, Ned. B.W.). Behalve deze overeenkomsten tot het verrichten van arbeid kent de Nederlandse wet nog « overeenkomsten tot het verrichten van enkele diensten » (zie art. 1637 Ned. B.W.). Van deze laatste overeenkomsten geeft de wet geen definitie en ook geen regeling; zij zegt alleen dat de overeenkomsten tot het verrichten van enkele diensten door de aan dezelfde eigene bepalingen en bedongen voorwaarden, en bij gebreke van deze door het gebruik, worden geregeld (art. 1637 Ned. B.W.).

De overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten heeft niet tot voorwerp de aflevering van een bepaald werk (het resultaat), zoals de aanneming van werk, maar zij verschilt hierdoor van de arbeidsovereenkomst, dat het element ondergeschiktheid ontbreekt. Voorbeelden zijn de overeenkomst tussen advocaat en cliënt, die tussen arts en patiënt en die tussen repetitor en student.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE VEURNE

23 October 1952.

Voorzitter: M. Valcke.

Rechters: MM. Van Acker en de Spot.

Onrechtmatige daad. — Gezag van gewijsde m.b.t. de artikelen 418 en 420 W.v.S. en de artikelen 1382 en 1383 B.W. — Aansprakelijkheid voor een dier krachtens artikel 1385 B.W. — Vermoeden van schuld « juris tantum ».

Een in kracht van gewijsde gegaan arrest t.a.v. in de artikelen 418 en 420 W.v.S. bedoelde feiten heeft gezag van gewijsde tegen elke actie krachtens de artikelen 1382 en 1383 B.W., steunend op de zelfde feiten. Daarentegen is een vordering krachtens artikel 1385 B.W. ontvankelijk, daar bij dit artikel de schuld wordt verondersteld, wat een verschuiving van de bewijslast medebrengt.

Het vermoeden van artikel 1385 B.W. is een vermoeden « juris tantum », waartegen tegenbewijs toegelaten is. Dit tegenbewijs kan bestaan in het bewijs,

dat aan de eigenaar of de gebruiker van het dier geen fout te wijten is en het schade toebrengende feit derhalve het gevolg is van toeval, overmacht of schuld van de benadeelde zelf.

Van Cayzele t/ Van Acker.

Aangezien de eis er toe strekt verweerder te horen veroordelen om te betalen aan aanlegger de som van 349.556 fr. samen met de moratoire intresten, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding, of, in bijkomende orde, een of meer deskundigen te horen aanstellen, met opdracht te bepalen, welke de aard en de duur is van de tijdelijke en bestendige lichamelijke onbekwaamheid, veroorzaakt door het ongeval dd. 20 November 1947;

Overwegende dat tussen dezelfde partijen en nopens hetzelfde voorwerp reeds een arrest werd gewezen door het Hof van Beroep te Gent dd. 27 Februari 1952, arrest dat in kracht van gewijsde is getreden;

Overwegende dat de rechtsgrond van de eis, voor zover deze door aanlegger is gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek, dezelfde is als deze van de artikelen 418 en 429 van het strafwetboek en waarover eveneens door hoger vermeld arrest uitspraak werd gedaan;

Overwegende dat derhalve de vordering op voet van voormelde rechtsgrond niet ontvankelijk is, gezien de exceptie van gewijsde;

Overwegende dat echter dient opgemerkt te worden dat, indien de fout van verweerder bij toepassing van artikel 1385 van het burgerlijk wetboek wordt verondersteld, dit evenwel het tegenbewijs, gelet op artikel 1352 van het burgerlijk wetboek, niet uitsluit;

Dat dit tegenbewijs kan bestaan in het bewijs dat aan de eigenaar of aan de gebruiker van het dier geen fout te wijten is en het ongeval derhalve onrechtstreeks het gevolg is van een toeval, een geval van overmacht of van een fout van het slachtoffer zelf;

Overwegende dat in casu dient aangenomen te worden dat verweerder alle normale voorzorgen heeft genomen en dat het ongeval te wijten is aan een toeval, en aan de onvoorzichtigheid van aanlegger;

Overwegende dat verweerder normaal het lossen van het dier kon of had kunnen vermijden;

Overwegende dat verweerder tevens aanlegger heeft verwittigd dat het dier zou gelost worden en hem heeft aangemaand op te letten;

Overwegende dat aanlegger zichzelf beter in veiligheid had dienen te stellen; dat het verder onwaarschijnlijk blijkt dat hij, tijdens de val van de stier nevens de losplank en het weder te been kruipen van deze, niet de tijd zou gehad hebben weg te komen, daar hij ten andere volgens zijn eigen verklaring 3 à 4 meter van de plaats waar de stier gevallen is, verwijderd stond;

Gelet op de artikelen van de wet van 15 Juni 1935;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Wijzend in burgerlijke zaken, in eerste aanleg, op tegenspraak tussen partijen, alle verdere of strijdige besluiten afwijzend als ongegrond;

Verklaart de vordering, voor zover zij is gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek, niet ontvankelijk;

Wijst de vordering, voor zover zij is gesteund op

artikel 1385 van het burgerlijk wetboek, af als niet geground;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten van het geding.

NOOT: Voor het vermoeden « juris tantum » in artikel 1385 B.W. verg. o.a. Rb. Leuven, 4 December 1951, R.W. 1952/53, 612 en Hof Gent, 9 Februari 1949, R.W. 1949/50, 159 met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 25 November 1952.

Voorzitter: M. Rollier.

Rechters: MM. Maffei en Van Hoogenbemt.

O. M.: M. Châtel.

Internationaal Privaatrecht. — Echtscheiding. — Belgisch gebleven vrouw en Nederlander gebleven man. — Echtscheiding slechts op gronden in beide nationale wetgevingen bepaald.

Op grond van artikel 3, lid 3, B.W., kan een huwelijk tussen personen van verschillende nationaliteit slechts voltrokken worden, indien de nationale wet van ieder hunner zulks toelaat. Uit dit beginsel volgt logisch, dat een huwelijk tussen vreemdelingen slechts door echtscheiding kan worden ontbonden, indien zulks toegelaten is bij de nationale wet van ieder der partijen en op de in beide wetgevingen erkende gronden.

De Block t/ Van Vlierberghe.

Overwegende dat Honoré Van Vlierberghe, hoewel behoorlijk gedagvaard, niet is verschenen noch iemand voor hem;

Overwegende dat partijen op 21 April 1932 gehuwd zijn vóór de ambtenaar van de burgerlijke stand te Koewacht, provincie Zeeland, in Nederland;

Dat aanlegster van haar geboorte tot op heden steeds van Belgische en gedaagde onafgetrokken van Nederlandse nationaliteit zijn gebleven;

Overwegende dat aanlegster vordering strekt tot echtscheiding;

Overwegende dat artikel 3, par. 3, B.W. het algemeen beginsel huldigt dat alle geschillen betreffende de staat en de bekwaamheid van de personen waarin Belgische onderdanen betrokken zijn, zelfs wanneer deze in het buitenland verblijven, dienen beslecht zoals door de Belgische wetten wordt voorgeschreven; dat tevens de rechtsleer zowel als de rechtspraak het algemeen eens zijn dat de vreemdelingen steeds onderworpen blijven aan hun persoonlijke nationale wetgeving, wanneer zij in soortgelijke geschillen als partijen optreden;

Overwegende nochtans dat volstrekt geen roerende eensgezindheid noch in de rechtsleer noch in de rechtspraak wordt aangetroffen, wanneer bij voorbeeld de echtgenoten, zoals in dit geval, van verschillende nationaliteit zijn en partijen in een echtscheidingsgeding; dat de enen de mening zijn toegedaan dat de wet van de aanleggende partij geldt, anderen de wet van de woonplaats en nog anderen de wet van de man;

Overwegende dat geen dezer stellingen de nodige waarborgen biedt om steeds in overeenstemming te blijven met de bepalingen van de beide nationale wetgevingen op gebied van de echtscheiding, zowel wat de toelaatbaarheid zelf als wat de gronden van de echtscheiding aangaat; dat de voornoemde stellingen, naar

gelang de wet die zal dienen toegepast te worden, als mogelijke gevolgen hebben; 1) dat de echtscheiding wordt toegelaten ten voordele van de ene partij, terwijl de andere, op grond van haar persoonlijk statuut, gehuwd blijft, wat ontegensprekelijk indruist tegen de volledige en ware betekenis van het begrip « echtscheiding », hetwelk niet de éézijdige, maar de volledige ontbinding van de huwelijksband tussen partijen in zich sluit en 2) dat wegens identieke gronden het voor de ene wel en voor de andere niet mogelijk zal zijn de echtscheiding te bekomen;

Overwegende bovendien dat, op grond van voornoemd artikel 3, lid 3, geen huwelijk kan voltrokken worden, tenzij zulks strookt met de nationale wet van elk der echtgenoten; dat de logische gevolgtrekking van dit beginsel dus bepaalt dat geen huwelijk door echtscheiding kan ontbonden worden, tenzij zulks eveneens toegelaten wordt door de nationale wet van beide partijen;

Overwegende derhalve dat de echtscheiding slechts toegelaten is én in zover deze is voorzien bij de nationale wetten van de twee partijen én slechts op gronden zoals in de beide wetten wordt bepaald; dat trouwens ook de jongste rechtspraak dezelfde stelling blijkt aan te kleven, die in sommige rechtsleer reeds sedert geruime tijd, hoewel met een zekere aarzeling, wordt vooropgezet (Verbr. 1e Kamer, 16 Mei 1952, J. T. 8 Juni 1952, blz. 346 en R.W. 9 November 1952, kol. 301; Burg. Brussel, 1 Maart 1952, J. T., 27 April 1952, blz. 250; Pouillet, Manuel de Droit Intern. Pr. Belge, uitg. 1928 n° 381 laatste alinea);

Overwegende dat ter zake de beide nationale wetten van partijen de echtscheiding wegens bepaalde gronden toelaat;

Overwegende bovendien dat aanlegster een ganse reeks feiten aanvoert, waarvan deze voorkomende onder nummers 4 en 7, zowel op basis van de artikelen 264 en volgende van het Nederlands burgerlijk wetboek als op grond van de artikelen 229, 230 en 231 van ons burgerlijk wetboek, voldoende bepaald, ter zake dienend en afdoende zijn; dat het bewijs er van door geen dezer wetgevingen is verboden;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord de heer M. Châtel, Substituut-procureur des Konings, in zijn advies, rechtdoende bij verstek tegenover gedaagde bij nalatigheid te verschijnen, vooraleer ten gronde uitspraak te doen, machtigt aanlegster, door alle middelen van recht, ook door getuigen, de volgende feiten te bewijzen:

1) dat gedaagde in 1936 schuldige betrekkingen aanknoopte, enz. . .

2) dat gedaagde ook nog schuldige betrekkingen heeft onderhouden. . .

Tegenbewijs aan gedaagde door dezelfde middelen voorbehouden.

(Het overige zonder belang.)

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE PEER

12 November 1952.

Rechter : M. Homans.

Advocaten : Mrs Gruyters en Sevens.

Gemeente. — College van burgemeester en schepenen niet bevoegd tot opzegging van de pacht van door de gemeente in pacht gegeven gronden. — Een nietige handeling van het college kan niet achteraf door de gemeente bekrachtigd worden.

Het college van burgemeester en schepenen is niet bevoegd op eigen initiatief zonder machtiging van de gemeenteraad de pacht op te zeggen van aan de gemeente toebehorende gronden. (art. 81 Gemeentewet). Het college van burgemeester en schepenen is slechts bevoegd tot uitvoering van beslissingen van de gemeenteraad, behalve in de door de gemeentewet limitatief bepaalde gevallen.

De gemeenteraad kan een onbevoegd door het college van burgemeester en schepenen verrichte en derhalve nietige handeling niet achteraf bekrachtigen.

Gemeente Wijchmaal t/ Ceunen en 13 anderen.

Gezien de dagvaarding van deurwaarder A. Smeets te Peer, dd. 13 en 14 Augustus l.l., de dagvaarding van deurwaarder John Smeets te Beringen dd. 14 Augustus l.l. en die van deurwaarder Peters te Maaseik, dd. 14.8.1952, ertoe strekkende het verzet gedaan door verweerders tegen de opzegging van aanlegster niet ontvankelijk, minstens niet gegrond te verklaren en dienvolgens de opzegging door aanlegster aan verweerders gestuurd geldig te horen verklaren en dus de pachten verbroken te verklaren op 15 Maart of minstens op 9 April 1954;

Overwegende dat, alhoewel aanlegster de verweerders bij afzonderlijk exploot gedagvaard heeft, de zaken dienen te worden samengevoegd, daar zij één en hetzelfde karakter hebben en op dezelfde gronden steunen;

Aangezien aanlegster eigenares is van verscheidene gronden; dat sedert het jaar 1945 zij aan ieder der verweerders een stuk in huur heeft gegeven, 90 aren aan de tweede, 24 Hectaren aan de derde, 3 Ha. 05 Aren aan de tiende, 2 Ha. 55 Aren aan de dertiende, de overige oppervlakten niet bepaald zijnde in de dagvaardingen; dat bij aangetekend schrijven in dato 7 Maart 1952 aanlegster aan verweerders opzegging heeft betekend voor hun respectievelijke percelen; dat binnen de wettelijke termijnen verweerders verzet hebben aangetekend tegen deze opzegging;

Aangezien art. 81 van de Gemeentewet luidt als volgt : « De raad stelt de voorwaarden vast voor de huur of de pacht en voor elk ander gebruik van de opbrengsten en inkomsten der eigendommen en rechten van de gemeente, alsook de voorwaarden van de aanbestedingen en leveringen »;

Aangezien de opzegging aan verweerders betekend werd namens het college van Burgemeester en Schepenen zonder dat deze opzeggingen melding maken van een beslissing van de gemeenteraad; dat daarbij de bewoordingen van de opzegging « ingevolge de beslissing genomen door het Schepencollege » niet de minste twijfel overlaten, dat het schepencollege uit eigen initiatief heeft gehandeld zonder daartoe machtiging ontvangen te hebben van de raad; dat in die omstandigheden het schepencollege zijn rechten en

bevoegdheden is te buiten gegaan, vermits het slechts kan overgaan tot de uitvoering van de beslissingen getroffen door de raad, behalve in de gevallen limitatief door de gemeentewet voorzien; (Novelles, V^o Institutions communales, n° 316, lid 2; Répertoire Pratique du Droit Belge, V^o Commune, n° 696; De Landpacht ten behoeve van openbare besturen en instellingen, door F. Van den Abeele, Juridisch Adviseur, Directeur-Generaal bij het Ministerie van Landbouw, blz. 122, n° 54);

Aangezien het in die omstandigheden ontegensprekelijk is dat de opzegging gedaan door het schepencollege en uitgaande van eigen initiatief als niet bestaand dient te worden beschouwd; dat het tevergeefs is dat aanlegster inroept dat er naderhand door de raad een beslissing werd getroffen, het schepencollege opdracht gevende in rechte te handelen, daar de raad niet kan goedmaken wat niet bestaat;

Om deze redenen,

Wij, plaatsvervangend vrederechter, uitspraak doende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Gelet op de artikelen 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Voegen samen de zaken ingeschreven onder de nummers 58 tot en met 71 der algemene rol;

Wijzen aanlegster af van hare eis en veroordelen haar tot de kosten.

BIBLIOGRAPHIE

LES NOVELLES - Droit Social, T. I. - Ferd. Larcier. Brussel, 1953 - 505 p.

De monumentale uitgave van Les Nouvelles is begonnen met een nieuwe rubriek en namelijk deze van het sociaal recht. Het zal voorzeker een van de gewichtigste afdelingen zijn van de merkwaardige reeks der Nouvelles, gezien het reusachtig belang dat het sociaal recht biedt in deze tijd.

Het lijvig boekdeel dat thans is verschenen is volledig gewijd aan het Arbeidsrecht en bestaat uit twee gedeelten : eerst een zeer uitvoerige uiteenzetting van het Arbeidscontract in ongeveer 400 blz. en dan een verhandeling over het Bediendencontract in ongeveer een honderdtal bladzijden. De tekst van de beide bijdragen is van de hand van de Heer R. Geysen, de gekende specialist van het Arbeidsrecht, die in deze uitgave een werkelijke synthese bezorgd heeft van het thans geldende recht op dit stuk.

De vorige werken van de hand van de Heer Geysen mochten ons laten verwachten dat wij hier zouden te doen hebben met een werk van uitzonderlijke waarde. Ook in de literatuur van vreemde landen zal men moeilijk een werk vinden over het Arbeidsrecht dat zo volledig is en dat zulke oneindige rijkdom biedt aan gegevens. De rechtspraak tot op de jongste dag is uitvoerig aangehaald en de literatuur over de besproken onderwerpen is geweldig uitgebreid.

In de verschillende hoofdstukken betreffende het Arbeidscontract in het algemeen, het leercontract, de arbeidsovereenkomst der thuiswerkers, der knechten, schippers en zeelieden worden op zeer methodische wijze de vele vraagstukken ontleed die spruiten uit de tegenwoordige maatschappelijke verhoudingen.

Vermelden wij vooral de interessante uiteenzetting betreffende het collectief arbeidscontract.

Bijzondere aandacht is er besteed geworden aan het

vergelijkend recht en het tweede gedeelte van het werk verstrekt ons volledige gegevens over de toestand van het arbeidsrecht in haast alle landen, zodat dit gedeelte van het boek kan beschouwd worden als een afzonderlijke verhandeling betreffende het vergelijkend arbeidsrecht.

Volgens de methode der *Novelles* wordt ook aan het werk een « *Exposé critique* » toegevoegd waarin nuttige wenken gegeven worden aan de wetgever om de bestaande wetgeving te vereenvoudigen en te verduidelijken.

Het thans verschenen boek is een van de best geslaagde delen van *Les Novelles*, met een uitzonderlijk rijke inhoud en het doet eer aan de wetenschappelijke bevoegdheid van de schrijver.

R. V.

J. NAUWELAERS : Histoire de la ville de Vilvorde -
2 dln, 890 en 866 blz. - Kortrijk, Jos Vermaut, 1950.

Onze bekende Brusselse confrater, die reeds zoveel, vooral rechtshistorische werken op zijn naam heeft geschreven, is ook de auteur van een monumentale geschiedenis van zijn vaderstad, Vilvoorde, geboortestad van Van Helmont en van de twee grote juristen, Eugène Hanssens en Lucien Campion.

Vilvoorde is op meer dan een terrein beroemd. Al onze schoolboeken vermelden dat het een der oudste Brabantse steden was die in 1192 reeds een vrijheidscharter bekam. De geschillen omtrent de oorsprong van zijn begijnhof trokken, sinds de 17de eeuw, de aandacht der Duitse en Belgische geleerden. Iedereen weet dat de oude kerk van Vilvoorde de mooiste barokkoorgestoelten bezit, die men bewonderen kan. De uitgebreide lagen van kalkachtige steen uit de Vilvoordse ondergrond hebben gedurende honderden jaren de Hollandse dijken versterkt en werden gebruikt bij de opbouw van prachtige monumenten, zoals het Oude-naards stadhuis.

De rechtshistoricus zal echter vooral geboeid zijn door het hoofdstuk over de stedelijke instellingen, waarin een menigte gegevens worden verstrekt over de burgerij, de meiers, het magistrat met zijn zeven schepenen, en de gemeentelijke ambtenaren. Ook het hoofdstuk over het Vilvoordse gewoonterecht is merkwaardig. Maar hij zal het meest geboeid worden door de merkwaardige bladzijden over het versterkt kasteel, als staatsgevangenis, dat op het einde der 18de eeuw werd afgebroken en eng verbonden was met de geschiedenis van onze provincien: voor de Engelse hervormden roept het de naam op van William Tyndale, voor de liefhebbers van de Franse letterkunde, herinnert het aan de avonturen der ontvluchting en de beroemde verzen van Madame Deshoulières. De prachtige bladzijden over het Correctiehuis, schepping van Karel van Lorraine, trekken de aandacht op een instelling, welke een zo voornamelijk plaats bekleedt in de ontwikkeling van het Europese strafrecht.

Het meesterlijk werk van Mr Nauwelaerts werd niet alleen geschreven op een stevig wetenschappelijk plan en volgens een strenge methode, maar in een vlotte, heldere en aangename taal. Om een werk te schrijven zoals Mr Nauwelaerts deed, moet men tezelfdertijd letterkundige, historicus, jurist en artist zijn, en bovendien zijn vaderstad sterk lief hebben en de geschiedenis tot in de diepste roerselen bezitten. Gelukkige stad, die over zo'n dierbare kinderen beschikt.

L. Th. Maes.

ERRATUM

Tengevolge van de onduidelijkheid der ons toegekomen kopij zijn er verschillende drukfouten geslopen in het vonnis van het Vredegerecht te Mechelen van 30 October 1952, dat gepubliceerd werd in het Rechtskundig Weekblad, kol. 900, 901, 902 en 903.

De lezers gelieven volgens hieronder staande gegevens te verbeteren:

1. Kol. 901, 43^e regel: in plaats van Pas. 1223, wordt het: Pas. 1938.
2. Kol. 902, 32^e regel: in plaats van Rechtskundig Tijdschrift 1935, wordt het: 1933.
3. Kol. 903:
 - a) 3^e regel: J. J. P. 1949, blz. 88, wordt blz. 58.
 - b) 7^e regel: J. T. van 23 Juni 1952, wordt 22 Juni.
 - c) 10^e regel: De Page, blz. 247, wordt blz. 347.
 - d) 11^e regel: Mercuriale... 1932, wordt 1938.
 - e) 12^e regel: blz. 30-40, wordt blz. 36-40.
 - f) 21^e regel: Mollange..., wordt *Hollogne aux Pierres*.
 - g) 24^e regel: J. J. P., 1923, blz. 60, wordt: 1933, blz. 69.
 - h) 25^e regel: ...Gent... 1933, R.P. 1948, wordt 12 Febr. 1938, R.W. 1938-1939.
 - i) 42^e regel: Verbr. 6 Juni 1948, wordt 1946.

TIJDSCHRIFTEN

Omniligie: n° 12 van December 1952.

Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht: 1ste afl.

De Provinciewet. — Bezoldigingen. — Commissaris. — Gemeentewet.

Tijdschrift voor Notarissen: n° 1.

H. Du Faux, De verlenging van vennootschap t.o.v. het registratierecht. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad: n° 6 van Februari 1953.

Dr K. Fokkema, Het Fries in de rechtszaal, een eis van rechts- en taalbesef. — Mr J. Remmelink, Ten derde male de puzzles in het Wegenverkeersreglement. — Mr G. G. M. Johannes, Voor de laatste maal: De puzzles in het Wegenverkeersreglement. — Mr C. Croon en J. G. J. van Mourik, Het nieuw Burgerlijk Wetboek. — Verkeersrecht. — Academie Internationale de Droit Comparé. — Mr F. H. van den Burg, Een volksdemocratische clausule in het Nederlandse staatsrecht.

Journal des Tribunaux: n° 3968.

Robert Vouin, Le ministère public dans l'exercice de sa « magistrature particulière » en matière répressive. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz de doctrine de Jurisprudence et de législation: 6e cahier de 5 février 1953.

Ch. Blaevoet, Un signe extérieur ou un critère technique de la répartition des compétences administrative et judiciaire. — R. Savatier, La détermination de l'état d'un ancêtre lointain; nature de l'action, preuves de la possession d'état et de la généalogie litigieuse. — Henri Lalou, La loi applicable au recours de la victime d'un accident du travail agricole contre le tiers responsable.